

ΕΤΟΣ ΣΤ

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος

Συνδρομὴ ἑτησίαι : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἑποχικαῖς φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτησίαις. — Πραγματ. τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6

1 Νοεμβρίου 1881

ΓΑΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΟΥ

Δεήγημα.

Ἐν ὑπερφῶ δωματίῳ, ἐνώπιον παραθύρου ἀνοικυμένου εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ὀνότου ἡλίου πορφουρούτου τὸ πρόσωπόν του, γέρον τις ἐκάθητο κύπτων ἐπὶ τὸ ἔργον του. Κατεγίνετο εἰς τὴν ἐπιδιόρθωσιν μεταξίνου περιπόδιου. Οἱ λεπτοὶ καὶ μακροὶ αὐτοῦ δάκτυλοι διεχειρίζοντο τὴν βελόνην μετ' ἀσυνήθους δεξιότητος. Ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ σκοπιᾶς ὁ γέρον ἐβλεπε στενόν τι σταυροδρόμιον τοῦ Λαυδίνου, ὅθεν ἐφθάνον ἄχρις αὐτοῦ ὁ θόρυβος τῶν κυλινδουμένων ἀμαξῶν καὶ ὁ συγκεχυμένος ψῆφος τῶν ἀνθρωπίνων φωνῶν. Ἦτον ἕαρ. Αὔρα χλιαρὰ διαπνεύουσα διὰ τῶν ἐρυθρῶν κεράμων τῶν στεγῶν καὶ τῶν σωλῆνων τῶν θερμαστρῶν τῶν παρακειμένων οἰκιῶν εἰσῆρχετο ἐλευθέρως εἰς τὸ δωματίον του ὑπὲρ τὸ δέον ἐλευθέρως ἴσως, διότι ὁ γέρον αἰσθανθεὶς εἰς τοὺς ὤμους ἐλαφρὸν ῥιγος, ἔκλεισε τὸ παράθυρον, δι' οὗ ἐρωτίζετο ἡ πενιχρὰ του κατοικία.

Ὁ γέρον οὗτος εἶχε μέτριον τὸ ἀνάστημα, καὶ ἐφαίνετο ὑπερβᾶς τὴν μέσσην ἡλικίαν, ἐπὶ τοῦ συνόλου δ' αὐτοῦ ἔφερε ζωηρὸν τὸν τύπον τῆς χάριτος καὶ τῆς κομψότητος. Τὰ λείψανα τῶν φυσικῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων ἐμαρτύρουν ὅτι κατὰ τὴν νεότητά αὐτοῦ ἦτο περικαλλέστατος. Τὸ πῦρ τῶν μαύρων του ὀφθαλμῶν δὲν εἶχε σβεσθῆ, τὸ μειδιάμα αὐτοῦ ἦτον εὐχαρι καίπερ μελαγχολίαν τινὰ ἐκφράζον, εἰς σαρκασμὸν ἔστιν ὅτε μετατρέπομένη. Δὲν εἶχον μὲν τὰ χεῖλη του τὸ ζωηρὸν τῆς νεότητος ἐρύθημα, ἀλλὰ διανοιγόμενα διέφαινον διπλοῦν στοῖχον ὀδόντων λευκοτάτων. Ἡ ἔλλειψις εὐστροφίας ἐν ταῖς κινήσεσιν αὐτοῦ κατῆλεγε τὸ βᾶρος τῶν ἐτών, ὑπὲρ ἐν τούτοις ἔφερεν ἀξιοπρεπῶς. Ὁ ποὺς του ἐφαίνετο μόλις προσψάων τὰς τραχεῖας πλάκας τοῦ ὑπερώου του, ὡσεὶ ἐφοβῆτο μὴ φθίρη ἐπὶ τῆς ἀνωμάλου ἐκείνης ἐπιφανείας τὰ ἐξ ἰσπανικῆς βύρσης καὶ ἀργυρᾶς πόρπας φέροντα πέδιλά του.

Τὸ δωματίον ἦτο μικρὸν καὶ πενιχρῶς ἐσκευασμένον — μικρὰ κλίνη μετὰ τροχίσκων ὑπὸ μικροῦ διαστίκτητο ἐφαπλωμάτος καλυμμένη, ξίφος εἰς τὸν τοῖχον ἀνηρτημένον, ἱμάτιον κεντημένον πολυχρόνιον χρῆσιν μαρτυροῦν, ἐπιμελῶς δ' ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου ἔδρας τοποθετημένον, τράπεζα ἐλατίνη κατάφορος χαρτίων, παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης μικρὰ κομμώσεως τράπεζα ἐφ'

τῆς ὑπῆρχον ἀργιλλόπλαστος λεκάνη καὶ ἀγγεῖον ἄνευ λαβίδων — τοιαῦτα ἦσαν τὰ κυριώτατα ἀντικείμενα τὰ σκευάζοντα τὸ ταπεινὸν τοῦτο ἐνδιαίτημα. Ἐν τῇ σκιᾷ τῆς ὀξείας γωνίας, ἧτις ἐχηματίζετο ὑπὸ τῆς ἐπικλινούσης στέγης, ἔκειτο μέγα μέλαν κιβώτιον, οὐτινος τὸ κάλυμμα ἦτο ἀνοικτὸν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ.

Παρατωθείσης τῆς ἐπιδιόρθώσεως, ὁ γέρον ἐθεώρησε τὸ ἔργον του εὐχαριστημένως ἅμα καὶ ἠγανακτημένως, καὶ ἐρριψεν ἐπὶ τῆς κλίνης τὸ ἐπιδιόρθωθὲν περιπόδιον. Εἶτα ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κιβωτίου λεπτὸν ἐκ βατίστας γιτώνα ἐπὶ τοῦ στήθους κυματοειδῶς πεποικιλμένον, ὑπενδύτην διηθησιμὸν, καὶ ἀναξυρίδα ἐκ μέλανος μεταξωτοῦ, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐδείκνυε σπουδὴν νὰ ἐνδυθῆ. Ἐβάδιζεν ἐν τῷ δωματίῳ, ἰστάμενος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ὅπως παρατηρήσῃ τὸ ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου γείτονος ἐκκλησίας ὠρολήριον. Ἐφαίνετο ἀναμειβῶν τινά.

— Ἐβράδυνε, ἐψιθύρισεν, ἀναλαμβάνων τὸ βᾶδισμα του. Μήπως δὲν ἔλη; μήπως μὲ γέλαση; . . . Μπᾶ! πρέπει νὰ τὸ λάβω πρὸ ὀφθαλμῶν; Ὑπέφερα τόσα ἄλλα! . . . Ἄ! ἀκούω βήματα εἰς τὴν κλίμακα. . . ἐκεῖνος θὰ εἶνε. . . κτυποῦν τὴν θύραν. . . Εἰσέλθετε, κύριε.

Ἡ θύρα ἠνοίχθη. Ἀνήρ, οὐτινος ἡ ὄψις ἐξέφραζεν ἀγαθότητα, ἐνδεδυμένος μελαγχροῦν ἐνδυμα μὲ χαλύβδινα κομβία, ἐφάνη ἐπὶ τῆς φλιᾶς. Εἰσελθὼν ἀρεῖτε τὸν τριγωνικὸν αὐτοῦ πῖλον καὶ ἐχαιρέτισεν εὐσεβάστως.

— Συγχωρήσατέ μοι, κύριε δούξ' ἐβράδυνκα πολὺ;

— ὦ! διόλου, ἐν λεπτὸν μόνον, κύριε Κέλ-λαῦ.

— Εἰς διευθυντῆς θεάτρου δὲν ἀνήκει εἰς τὸν ἐαυτὸν του; δὲν τῷ εἶνε εὐκόλον νὰ εἶνε ἀκριβῆς. Ἀπὸ τὸ θεάτρον ἕως εἰς τὴν θύραν σας, εἰς τὴν ὁδὸν Σουαλόου, μόλις εἶνε πέντε λεπτά, καὶ ὅμως μ' ἐσταμάτησαν δεκάκις ὑπὸ ταῦτην ἡ ἐκείνην τὴν πρόφασιν! ἀλλὰ τέλος πάντων ἦλλον.

— Καὶ καλῶς ἦλθετε, κύριε Κέλλαῦ. Τὴν ἐργασίαν μου τὴν ἐτελείωσα! ἐσηκώθην ἀπὸ τὴν αὐγὴν ὅπως τὴν τελείωσω. Ἰδοὺ δέκα φύλλα μουσικῆς καλῶς ἀντιγεγραμμένης, τὸ καυχῶμαι, πρὸς ἐν σελήνιον τὸ φύλλον.

— Αἰσθάνομαι ὀλίγην ἐντροπὴν, κύριε δούξ', ἐγγερίζω πρὸς ὑμᾶς τὸ μικρὸν τοῦτο ποσόν. Εἶνε

τόσον γλίσχρος ή άνταμοιβή αυτή τής εργασίας σας!

Εν τούτω ό Κέλλαυ επέθηκεν επί τής τραπέζης δέκα άργυρά νομίσματα.

Τά χρήματα ταύτα τά λαμβάνω μετ' ευχρηστικής, αγαπητέ μοι Κέλλαυ, είπεν ό δούξ. Είνε τά πρώτα χρήματα τά όποια κερδίζω εις τόν βίον μου. Διατί νά ερυθρίασω λαμβάνων αυτά; Η άντιγραφή είναι καλή; Τό ελπίζω, διότι έβαλα όλα μου τά δυνατά' ούτε κηλίδς, ούτε λάθος υπάρχει εις κανέν μέρος.

Είνε ώραιότατη, θαυμασία ή άντιγραφή, κύριε δούξ, αλλά και páλιν επαναλαμβάνω, εντρέπομαι διότι σάς δίδω τόσον όλιγα.

Δέν ζητώ περισσότερα' διατί νά λάβω εγώ περισσότερα άρ' ό,τι συνήθως πληρώνετε διά τό έργον τούτο; Η αγαθότης σας με καθυποχρεού, κύριε Κέλλαυ. Είθε άληθής ευγενής' μοι παρέχετε εργασίαν, και έχετε τήν άβοφροσύνην νά μη λησμονήτε ότι είμαι ό δούξ Μοντινιάκ, εν φ ένίοτε και εγώ ό ίδιος προσπαθώ νά τό λησμονήσω. Αλλά δέν είναι έντροπή νά κερδίζη τις τά πρós τό ζήν διά τής εργασίας του. Μοι φέρετε άλλην μουσικήν νά σάς άντιγράψω;

Ιδού τά μέρη τής όρχήστρας τής 'Αρμίδας του Σακκίνη, ή όποία άκόμη δέν παρεστάθη εν 'Αγγλία' ή πρώτη παράστασις ώρίσθη νά γείνη τήν προσεχή έβδομάδα.

Θά είναι έτοιμα όταν τά θελήσητε.

Ω! με τήν ήσυχίαν σας, κύριε δούξ, με τήν ήσυχίαν σας. Είθε όλοι νά είχαν τήν ιδικήν σας άκρίθειαν εις τό θέατρον, όπου πάντοτε κάποιος θά μου άργοπορήση.

Από μέρους μου μη φοβείσθε ποτέ άργοπορίαν. Και τώρα άς αφήσωμεν τάς υποθέσεις, και άς διμυλήσωμεν και περί δικασκεδάσεων όλίγων. Θά έχω άπόψε εισιτήριον διά τό μελόδραμα;

Βεβαιότατα, μετά χαράς. Με τό εισιτήριον τούτο είμφορείτε νά εισέλθητε εις τό θεωρείον του διευθυντου. Αποψε παριστάνεται τό καλλίτερον έργον του Μαρτίνη.

Α! κύριε Κέλλαυ, είθε άξιαγάπητος άνθρωπος' θά περάσω καλήν εσπέραν' θά λησμονήσω πρós στιγμήν τάς λύπας μου και τάς φρικώδεις συμφοράς τής πατρίδος μου.

Μη άποθαρρύνεσθε, κύριε δούξ' ποτέ δέν πρέπει νά απελπιζώμεθα από τήν θεϊαν Πρόνοιαν, και... άφ' ου εύρισκόμεθα επί του κεφαλαίου τούτου, μοι επιτρέπετε νά σάς διμυλήσω έλευθέρως;

Αναμφιβόλως' τοιούτω πενιχρόν ύπερβόν πρέπει νά είναι τό άσυλον τής παρησίας' ή επιφύλαξις και οι περιορισμοί μόνον εις πολυτελείς αιθούσας άρμόζου.

Αί λοιπόν, τί θά ελέγετε, αν σάς παρουσί-αζον μέσον τι με τό όποιον ν' άνακτήσητε τήν περιουσίαν σας, και αναλάβητε εις τήν κοινωνίαν τήν θέσιν, ή όποία σάς άνήκει;

Ελπίζω ότι δέν θά μοι προτεινήςτε τι άσυμβίβαστον πρós τήν τιμήν.

Ω! κύριε δούξ, πώς είμφορείτε νά υποθέ-σσητε...

Συγχωρήσατέ μοι, κύριε Κέλλαυ, ή πτωχεία κάμνει τόν άνθρωπον δύσπιστον. Συγχορή-σατε τήν άκουσίαν μου ταύτην παρατήρησιν, και διμυλήσατε άνευ περιστροφών' σάς άκούω.

B'

Ο Κέλλαυ έβηξε δις ή τρίς εθημάτισε μικρόν εν τω δωματίω, είτα εφάνη ένδοιάζων, έκρουσε τόν πύλον του δίκην τυμπάνου, είτα τέλος ήρξατο ούτως:

Πρόκειται περί μιάς κυρίας.

Α! είπεν ό δούξ.

Είνε πλούσια.

Αυτό δέν συμβαίνει πάντοτε... και... αναμφιβόλως δέν είναι νέα;

Δέν είναι γραία' άλλ' ύπηρεξεν άλλοτε νεω-τέρη.

Όλοι ύπήρξαμεν νεώτεροι.

Τάς λέξεις ταύτας λέγων ό δούξ έλαβε δραχμήν ταμβάκου, άρ' ου πρώτον έτεινε τήν όστρακίνην ταμβακοθήκην του πρós τόν διευθυντήν του θεάτρου.

Τήν είδετε εις τό θέατρον, επανέλαβεν ό κ. Κέλλαυ' έχω τουλάχιστον λόγους νά τό υποθέ-τω, διότι τό θεωρείόν της είναι άκριβώς άπέναντι του ιδικοῦ μου, όπου μοι κάμνετε τήν τιμήν ενίοτε νά έρχεσθε.

Πολύ καλά' με γνωρίζετε' και έπειτα;

Τί νά σάς είπω; Η κυρία, ή όποία, εν παρόδω, έχει ζωηράν φαντασία, είναι φιλόδοξος και...

Έξ ακολουθείτε, κύριε Κέλλαυ.

Όνομάζεται *μίστρες* Κρούμπ. Είνε χήρα και άτεκνος. Δέν γνωρίζω τίποτε περί τής καταγωγής της, τήν όποιαν άλλως τε υποθέτω άρεκτά άσημον. Φαίνεται ότι είναι Ιρλανδή, αν κρίνω εκ του ιδιάζοντος τόνου τής προφοράς της. Ο μακαρίτης Κρούμπ, εγένετο δις λόρδος δήμαρχος του Λονδίνου' ήτο παντοπώλης και τό παντοπωλείόν του έφερεν έμβλημα *Τό χρυσούν κανίστρον*. Αφήκεν εις τήν γυναϊκά του όλην του τήν περιουσίαν. Εν ενί λόγω, ή κυρία Κρούμπ είναι πλουσιωτάτη. Παρετήρησε τόν κύριον δούκα εις τό θέατρον και...

Ο Κέλλαυ έστη.

Οί ώραίοι μου όφθαλμοί τη έκαμον έντύπωσιν, είπεν ό δούξ πανούργως μειδιών.

Δέν ειξεύρω' αλλά συνέλαβεν ιδέα νινά... Με άλλους λόγους επιθυμεί νά γείνη δούκισσα Μοντινιάκ.

Μεγάλην τιμήν μοι κάμνει' ή ιδέα είναι πολύ κολακευτική δι' εμέ και διά τήν κοινωνίαν μου τάξιν' περισσότερον ίσως διά τήν κοινω-

νικήν μου τάξιν παρά δι' εμέ τόν ίδιον. Και ή κυρία Κρούμπ ένεπιστεύθη εις τόν κύριον Κέλλαυ τάς έλπίδας της και τά σχέδιά της;

Μοι ένεπιστεύθη τό μυστικόν της, ελπίζουσα βεβαίως ότι θά τό προδώσω.

Ω! τά μυστικά των αί γυναϊκες μόνον όταν θέλουν νά γίνουν γνωστά τά εκμυστηρεύον-ται.

Η μίστρες Κρούμπ δέν είναι μόνον άπλώς γυνή με επιθυμία και σχέδια, είναι γυνή ενεργητική, δραστηρία. Αναλάυψε τήν διευθυνσίαν σας.

Α! κύριε Κέλλαυ, εφάνητε άκριτόμυθος. Σάς έπετρέπετο νά προδώσητε τήν κυρία Κρούμπ, αλλά δέν εκάματε καλά νά προδώσητε εμέ.

Κύριε δούξ, μη με μέμφεσθε, διότι δέν πταίω εγώ. Η κυρία παρήγγειλεν εις τόν θαλαμηπόλον της νά σάς ακολουθήση από τό θέατρον έως έδω. Ιδού πώς ανεκάλυψε τό οϊκήμά σας.

Τί γυναϊκα! Θεέ μου!

Δέν είναι τούτο μόνον' σκοπεύει νά έλθη νά σάς επισκεφθής.

Θέλει νά με καταλάβη εξ έφόδου;

Ω! ή έθιμοταξία δέν θά τήν έμποδίση. Είνε μάλιστα δυνατόν νά περάση τήν στιγμήν ταύτην, εν φ πηγαινεί εις τό θέατρον.

Αλλ' αυτή είναι γυνή ίκανή νά πράξη τά πάντα!

Σάς βεβαιώ, κύριε δούξ, ότι ή κυρία Κρούμπ δέν είναι συνήθης γυνή... Ω! νά, άνεκραξεν ό Κέλλαυ προκύπτων από του παραθύρου τήν κεφαλήν του, μία άμαξα εσταμάτησεν εμπρός εις τήν θύραν σας. Αυτή είναι' γνωρίζω τήν οικιστολήν του ύπηρετου της.

Αυτή έδω! ανεφώνησεν ό δούξ, τεταραχ-μένος εις τό έπακρον. Αλλά δέν είναι δυνατόν νά τήν δεχθώ με τοιαύτην ένδυμασίαν! Καταβήτε όργήγορα, κύριε Κέλλαυ, κρατήσατέ την πέντε λεπτά' εις τήν ζωήν σας, μη τήν αφήσετε ν' αναβη πριν περάσουν πέντε λεπτά.

Ο Κέλλαυ εξήλθε του δωματίου, εν φ ό δούξ ήρξατο κατεσπευσμένος ένδυόμενος.

Γ'

Ο δούξ, παραζαλισθείς υπό τής αίφνιδίου και άπροσδοκήτου επισκέψεως, κατόρθωσε τέλος πάντων νά ένδυσθής, εφάρει δε ήδη και τάς χειρίδας του επενδύτου του ότε έλαφρός κτύπος ήκούσθη εις τήν θύραν.

Είμφορώ νά εισέλθω; είπε συγχρόνως φωνή ής ό τόνας, καιτοι γυναικείος, κατήλεγε σθένος ούχι σύνηθες εις τό γυναικείον φύλον.

Αμα τη καταφατική άποκρίσει του δουκός, γυνή πολυτελέστατα ένδεδυμένη, μεγαλοπρεπεστάτη δε τό εξωτερικόν, εισήλθεν εις τό δωμάτιον.

Ο κύριος δούξ Μοντινιάκ, νομίζω, είπεν υποκλινομένη και κινούσα τεράστιον ριπίδιον, εν φ

ή ούρα τής έσθητος αυτης έσάρωνε θορυβωδώς τό δάπεδον του δωματίου.

Πράγματι, εγώ είμαι τό ταπεινόν τούτο υποκείμενον, κυρία. Λάβετε, σας παρακαλώ, τόν κόπον νά καθήσητε, και συγχορήσατέ με διότι σας δέχομαι εις τόσον πτωχικόν οϊκήμα. Ω! εν τούτοις σας είμαι καθυπόχρεως διά τήν τιμήν, τήν όποιαν μου κάμνετε.

Ούτως διμυλών ό δούξ και επιχαρίτως κλίνων εξήταξε διά του βλέμματος τήν κυρία Κρούμπ.

Ητον ύψηλή γυνή, εύσωμος, εύμελής. Οι μεγάλοι μέλανες αυτης όφθαλμοί έσπινοθηροβόλου υπό μακράς όφρυς, ών τό έβενώδες χρώμα άπετέλει αντίθεσιν πρós τήν παιπάλην τής χλωδώς και αντίθεσιν πρós τήν παρηκτώδη, ή δέ φύσις κατ' ούδέν μετείχε του ζωηρού, ως κινναβά-ρας, ερυθήματος των χειλέων της. Συνερόντι είπειν, ήτο κκλλονή θελκτική, καιτοι ύπερ τό δέον ίσως βωμαλέα, και επικαλουμένη τήν επικουρίαν των κοσμημάτων, διότι οι άδάμαντες και τά ψέλλια άφθονα έπεδείκνυντο πανταχού όπου ύπηρεθεσιν δι' αυτά.

Ο Μίκε Κέλλαυ μου είπεν ότι θά σας εύρω έδω, κύριε δούξ. Αυτός ό Μίκε είναι πολύ καλός, αλλά τί φλύαρος! Μόλις τάχα κάμνει πώς αρχίζει νά διμυλή και δέν έχει τελειωμέν πλέον. Φαντασθήτε' με' εκράτησε σωστήν εν τέταρτον τής ώρας κάτω εις τήν θύραν δια νά μου είπής δέν ειξεύρω κ' εγώ τί.

Ο κύριος Κέλλαυ είναι υποχρεωτικώτατος άνθρωπος' εγώ, τουλάχιστον τόν θεωρώ άξιον παν-τός επαινου.

Κύριον Κέλλαυ τόν λέγετε σας; Εγώ τόν λέγω Μίκε. Είναι τόρα τόσος καιρός που τόν γνωρίζω! Ητο διευθυντής του Δρούραυ-Λάνε εις τήν εποχήν του Σέρραυ, του Σέρριδαν θέλω νά είπω, όταν εγώ ήμην άκόμη εις τό μπαλλέτο.

Τόν δούκα διεφυγε κίνημα εκπλήξεως, πάου-τα κατασταλόν υπό τής φυσικής αυτου άδρό-τητος.

Πώς; ύπηρεξατέ χροεῦτρια λοιπόν;

Διατί όχι; Α! Τότε ήμην όλίγον περισ-σότερον ευκίνητος από σήμερα, και με εθεώρου-ώς χαριστάτην χροεῦτριαν.

Ω! ως αξιολάτρευτον καλλιτέχνηδα, είμαι βέβαιος, είπε φιλοφρόνως ό δούξ.

Όπως δήποτε αυτή ήτον ή γνώμη του γέ-ρου-Ζός Κρούμπ.

Του γέρου-Ζός Κρούμπ; ήρώτησεν ό δούξ μετ' άμηχανίας τινός.

Του συζύγου μου, κύριε, του μακαρίτου συζύγου μου. Τόν ώνόμαζον κατ' αυτόν τόν τρόπον διότι ήτο πολύ δημοτικός και τόν ήγάπων όλοι.

Μηδέ τής κυρίας εξαιρουμένης; είπεν ό δούξ μειδιών και προσπαίζων άμα μετά τής ταμ-βικοθήκης του.

— Φυσικώς, ἀφ' οὗ ἤμην σύζυγός σου! Ἄ! ἤτον ὁ καλλίτερος τῶν ἀνθρώπων εἰς ὄλην του τὴν ζωὴν. Ἡγάπα κάπως ὑπερβολικὰ τὸ ποτὸν καὶ δὲν εἰμπορεῖ νὰ σταθῇ εἰς τοὺς πόδας του ὅταν ἐπινεν, ἀλλ' ἦτον ἡμερος ὡς ἀρνὶ καὶ ὅταν ἀκόμη ἦτο μεθυσμένος. Ἀπέθανεν ὁ καυμένος! Ὀλίγον ἔλειψε νὰ χάσω τὸ φῶς μου ἀπὸ τὰ πολλὰ δάκρυα. Ἀλλὰ πρέπει νὰ παρηγορηθῇ κανεὶς τέλος πάντων, καὶ ἀφῆκα τὸ πένθος μου ἅμα ἤρχισαν αἱ ζέσται. Τὰ μαῦρα εἶνε ἀνυπόφορα εἰς τὰ κυνικά κάλυματα, καὶ ἔπειτα τὸ κρέιμι δὲν μοῦ πηγαίνει διόλου. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἀπέθανε καὶ μοῦ ἀφῆκε ὄλην του τὴν περιουσίαν, πολὺ καλὴν περιουσίαν, κύριε δούξ.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς συγχαρῶ, κυρία Κρούμπ.
— Ναί, εἶμαι εὐχαριστημένη, διότι εἶμαι πλουσία.

Εἶτα προσεῖπεν ἀποτόμως·

— Εἴθε πτωχός, κύριε δούξ;

— Κυρία, ἡ ἰσπανικὴ παροιμία λέγει ὅτι ὁ ἔρωσ καὶ ὁ βῆχας δὲν εἶνε δυνατόν νὰ κρυφθῶσι. Ὑπάρχει καὶ τρίτον τι ὄχι ὀλιγώτερον δύσκολον νὰ κρυφθῇ— ἡ πτωχεία. Εἶμαι μετανάστης, δηλαδή διωγμένος ἀπὸ τὴν πατρίδα μου ἐξ αἰτίας τῶν τρομερῶν συμβάντων τὰ ὁποῖα τὴν συνταράττου. Ἐξῆσα ἄλλοτε ἐντὸς ὡραίου μεγάρου· σήμερον μοῦ χρησιμεύει ὡς ἄσυλον τὸ ὑπόστεγον τοῦτο δωμάτιον. Ναί, πρωτάκουστος ἐπανάστασις, ἡ ἀχαλίωτος ὄρη μαινομένου ὄχλου, ὁ σωρὸς τῶν ἐγκλημάτων τὰ ὁποῖα διαπράττει σπεῖρα κακούργων μετ' ἀνάγκασαν νὰ ἐκπατρισθῶ. Καὶ δὲν εἶμαι ὁ μόνος. Ὑπάρχει ἐδῶ πλήθος προσφύγων, οἱ ὁποῖοι παρατρουῦν θλιβερώς πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ πορθμοῦ, συλλογίζομενοι τὰς κοιτίδας τῶν παιδικῶν τῶν χρόνων, τὰς ὁποίας δὲν θὰ ἐπανίδουν ἴσως ποτὲ, ἢ τὰς ὁποίας θὰ ἐπανεύρουσαν καταστραμμένας, λεηλατημένας, ἀποτεφρωμένας. Συγχωρήσατέ μοι ἂν σὰς ὀμιλῶ περὶ τῶν πραγμάτων τούτων· παραφέρομαι συνήθως ὅταν ἀναλογίζωμαι τόσας συμφορὰς, τόσα ἐρείπια. ἠθελὸν νὰ σὰς εἶπω μόνον ὅτι εἶμαι εἰς ἐκ τῶν τόσων χιλιάδων, εἰς ἀπὸ τοὺς ὀλιγώτερον δυστυχεῖς ἴσως, διότι εἶμαι ὁ τελευταῖος τῆς γενεᾶς μου, ἐν ᾧ ἄλλοι τρέμουν κάθε στιγμὴν διὰ τὴν ζωὴν προσφιλεστάτων ὄντων. Εἶμεθα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑποκειμέθα εἰς τὰς θελήσεις του. Ἄλλὰ, συγχωρήσατέ μοι μίαν φορὰν ἀκόμη, θὰ καταδεχθῆτε νὰ μοῦ ἐξηγήσετε τὴν αἰτίαν τῆς ἐπισκέψεώς σας καὶ μοῦ εἴπητε εἰς τί χρεωστῶ τὴν τιμὴν τοῦ νὰ σὰς δεχθῶ σήμερον;

— Κύριε δούξ, ἀφῆσατέ με πρῶτον νὰ σὰς εἴπω ὅτι μοῦ ἐμπνέετε εὐλικρινῆ συμπάθειαν.

— Ἄ! κυρία, ἡ συμπάθειά ἀγαθῆς καρδίας εἶνε βάλασμον εὐεργετικόν. Ποῖος εἰμπορεῖ νὰ τὴν περιφρονῆσῃ;

— Ἀἴ λοιπόν... ὁ Μίκε Κέλλαῦ θὰ σὰς τὰ εἶπεν ὅλα.

— Ὁ Μίκε Κέλλαῦ μοῦ ὠμίλησε δι' ὑμᾶς, εἶνε ἀληθής. Πρέπει νὰ λησμονῆσω ὅσα μοι εἶπε; πρέπει νὰ τὰ ἐνθυμηθῶ; Μοῦ εἶπε πρῶτον ὅτι σκέπτεσθε εὐνοικῶς περὶ ἐμοῦ, πάρα πολὺ εὐνοικῶς.

— Ὅχι περισσότερο τοῦ δέοντος. Εἶμαι βεβαίαι ὅτι δὲν τὸ εἶπεν αὐτό. Εἴθε μόνος, κύριε δούξ; ἄγαμος;

— Χηρευμένος, κυρία. Ἐνυμφεύθη νεώτατος καὶ ἔχασα τὴν σύζυγόν μου πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἀπέθανεν ἡ δυστυχὴς γυνὴ, ἀφ' οὗ ἐγέννησε τέκνον, τὸ ὅποιον τὴν ἠκολούθησεν εἰς τὸν τάφον. Ἐνόμισα τότε ὅτι δὲν θὰ ἐπέζων μετὰ τὸ δυστύχημα ἐκεῖνο, ἀλλ' ἀλλοίμονον! ἐπέζησα διὰ νὰ ὑποφέρω πολλὰ ἄλλα.

— Δὲν ἐνυμφεύθητε δευτέραν φορὰν; καὶ... πῶς νὰ τὸ εἶπῶ; δὲν ἔχετε κάπου καμμὶν δευτέραν σύζυγον; κανένα μυστηριώδη δεσμόν, ὃ ἔποτος εἰμπορεῖ νὰ ἐκπηδήσῃ ἐξαφνα στιγμὴν τινα ἀπὸ κανὲν ἐρμάριον;

— Κυρία, τὸ ἐρμάριόν μου εἶνε σχεδὸν κενόν, καὶ βέβαια δὲν περιέχει τὸ ἀντικείμενον περὶ τοῦ ὁποῖου ὀμιλεῖτε, δὲν ἐνυμφεύθη δὲ καὶ δευτέραν φορὰν.

— Κυττάξατε αὐτὸ, εἶπεν ἡ χήρα βρέξασα πρὸς τὸν κύριον Μοντινιά. χεῖρα κατάρροτον δακτυλίων, ὧν οἱ πολύτιμοι λίθοι ἀπήτραπτον εἰς τὰς τελευταίας λάμπεις τῆς ἡμέρας.

Δὲν ἦτο μὲν μικκύλη ἡ χεῖρ, ἀλλ' ἦτο κομψὴ καὶ παχουλὴ.

Ὁ δούξ ἐθλίψεν αὐτὴν ἐλαφρῶς καὶ ἐκλινεν ὅπως ἐπιψύσῃ αὐτὴν διὰ τῶν χειλέων του.

— Κυρία, εἶπεν, εἶνε ὠραία χεῖρ. Ὁ κύριος Κρούμπ ὑπῆρξεν εὐτυχὴς διότι τὴν ἀπέκτησε.

— Ἀφῆκε διακοσίας χιλιάδας λίρας στερλίνας ἐντὸς τῆς παλάμης τῆς χειρὸς ταύτης.

— Ὁ βωμὸς εἶνε ἅγιος τῆς προσφορᾶς.

— Ἄν ὑπανδρευθῶ πάλιν, σκοπεῖω νὰ δώσω εἰς τὸν σύζυγόν μου τὸ ἡμισυ τῆς περιουσίας μου. Τὴν πρώτην φορὰν μετ' ἐξέλεξεν ἄλλος, τότε θέλω νὰ ἐκλέξω ἐγὼ.

— Πολὺ δίκαιον· ὁ πλοῦτος καὶ ἡ καλλονὴ ἔχουν τὰ προνόμια των.

— Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ καλλονὴ εἶνε κάτι τι, ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦν. Εἶνε σχεδὸν τὸ ἴδιον νὰ εἶμαι πτωχὴ καὶ ἄσχημος, παρὰ νὰ εἶμαι ἀπλῶς μόνον κυρία Κρούμπ. Ὁ κόσμος μετ' βλέπει ἀπὸ ἐπάνω πρὸς τὰ κάτω. Θὰ ἐκπλαγῆτε ἂν σὰς εἴπω ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ ἀναβῶ εἰς ἀνωτέραν κοινωνικὴν τάξιν;

— Διόλου.

— Κύριε δούξ· ἂν νυμφευθῆτε ἄλλην μίαν φορὰν ἢ σύζυγός σας θὰ φέρῃ τὴν τίτλον δούκισσα Μοντινιά;

— Ἄναμφιβόλως.

— Κύριε δούξ, διήλθε πότε ἀπὸ τὸν νοῦν σας νὰ νυμφευθῆτε καὶ πάλιν;

— Κυρία, πρὶν ἔλθῃ ὁ πειρασμὸς, κανεὶς δὲν εἰμπορεῖ νὰ εἴπῃ ὅτι θ' ἀντιστῆ κατ' αὐτοῦ.

Ἐσίγησεν ἐπὶ στιγμὴν, καὶ ἑκάτερος τῶν δύο ὑποκριτῶν τῆς μικρᾶς ταύτης σκηνῆς ὑπόδρα ὑπέβλεπε τὸν ἕτερον— ἡ μὲν χήρα εὐθυτενὴς καὶ εὐσταθῆς, ὃ δὲ δούξ κλίνων μικρὸν πρὸς τὰ πρόσω μελαγχολικὸν ἔχων τὸ βλέμμα καὶ προσπαίζων μετ' ἐν τὴν ταμβακοθήκην του, ὡς πρὸς ὀλίγου, ἀλλὰ διὰ χεῖρας μάλλον πυρετώδους. Ἡ τὰ μῆλα τῶν παρειῶν αὐτοῦ χρωματίζουσα ἐρυθρότης ἐμαρτύρει ἄλλως τε τὴν συγκίνησίν του.

— Νομίζω ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ γάμος ἄνευ ἐντελοῦς ἔρωτος, εἶπεν ἡ κυρία Κρούμπ γαλήνιος.

— Εἶνε ἀληθές, κυρία· ὁ ὑμῆναιος καὶ ὁ ἔρωσ ἔπρεπε νὰ εἶνε ἀχώριστοι· ἀλλὰ παρεμπόπτουσι μεταξὺ αὐτῶν διαφοραὶ καὶ ἀποχωρίζονται. Εἶδον πολλὰ συναικέσια, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν προσῆλθεν ὁ ἔρωσ καίτοι προσκληθῆς. Λυποῦνται ἴσως διὰ τὴν ἀπουσίαν τού, ἀλλ' ἐπὶ τέλος συνειθίζουσι καὶ χωρὶς αὐτόν.

— Κύριε δούξ, παρατηρήσατε ἀκόμη τὴν χεῖρά μου· ἐντὸς αὐτῆς ὑπάρχουν ἑκατὸν χιλιάδες λίραι στερλίνας εἰς γραμμάτια τῆς ἀγγλικῆς Τραπεζῆς. Ἄν προσέξητε, εἰμπορεῖτε ν' ἀκούσητε τὸν ἦχον τὸν ὅποιον ἀποτελεῖ ἡ προστραβὴ τοῦ χαρτίου· εἶνε ἡχὸς εὐάρεστος εἰς τὸ οὖς. Τὴν ἐπαύριον τοῦ γάμου μου ὁ κύλινδρος οὗτος τῶν γραμματίων θὰ μεταβῇ ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μου χεῖρα εἰς τὴν τοῦ συζύγου μου.

— Βλέπω διὰ τῆς φαντασίας μου τὰ εὐτυχῆ αὐτὰ γραμμάτια, καὶ ἀκούω, ὅπως μοι εἶπατε, τὸν εὐάρεστον θροῦν τὸν ὅποιον ἀποτελοῦν. Φαίνονται σικριτῶντα ἀπὸ χαρὰν, ὡς εὐρόντα τόσον θελακτικὴν φωνεάν.

— Τέλος πάντων, κύριε δούξ, θέλετε νὰ λάβητε τὴν χεῖρά μου;

— Κυρία, ἀνέκραξεν ὁ γέρον μετανάστης, μετ' ἀρεζάλισε, μ' ἐθάμβωσεν, ὄχι τὴν περιεχόμενον τῆς χειρὸς αὐτῆς οὐδὲ τὰ κοσμήματα τὰ ὁποῖα φορεῖ, ἀλλ' ἡ λευκότης αὐτῆς.

— Λάβοτέ τὴν τοὐλάχιστον, εἶπεν ἡ χήρα καγγάζουσα καὶ ὀδηγήσατέ με εἰς τὴν ἀμμάξαν μου. Θὰ ἦτον ὑπερβολικὴ ἡ καλωσύνη σας ἂν με συνοδεύετε εἰς τὸ θέατρον. Ὑπάρχει διὰ σὰς θέσις εἰς τὸ θεωρεῖόν μου· κάμετέ μου τὴν τιμὴν νὰ δεχθῆτε.

Ὁ δούξ προσέψαυσεν αὐτῆς δὲ τῶν χειλέων του τὴν χεῖρα ταύτην καὶ ὠδήγησε φιλοφρόνως τὴν κυρίαν Κρούμπ διὰ τῆς στενῆς κλίμακος εἰς τὴν ἀμμάξαν τῆς.

Δ

Ὁ μεσημβρινὸς ἥλιος λάμπει ἐπὶ τοῦ παραδείσου τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου. Οἱ διάδρομοι εἶνε πλήρεις περιπατητῶν. Ὁμιλος ἀνδρῶν διαφόρου

ἡλικίας θερμαίνονται ὡς σαῦραι εἰς τὰς ἀκτίνας τοῦ εὐεργετικῆς ἄστρου. Ἄλλοι εὐρίσκοντες ἀνυπόφορον τὴν θερμότητα, ζητοῦσι σκιάν ὑπὸ τὰ δένδρα.

Ἡ γλῶσσα ἦν ὀμιλοῦσι δὲν ἐννοεῖται ὑπὸ τοῦ πληθούς· εἶνε Γάλλοι μεταναστάται. Τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῶν ἐμφαίνει θλίψιν, ἀλλ' οὐχὶ ἀποθάρρυνσιν· ἔνδυμα φέρουσι τὸ τῆς ἐποχῆς— πίλους μεγάλους γωνιώδεις, φανάκας πεπασμένας καὶ εἰς οὐρὰν ἀποληγούσας, ἐπενδύτας κεντητοὺς μετ' μακρὰ κράσπεδα, μεταξίνα περιπόδια, καὶ πέδιλα μετὰ πορπῶν. Ἡ ἐνδυμασία των εἶνε, οἴμοι! τετριμμένη, ἀλλὰ τὴν φέρουσιν μετ' ἄκρας ἀξιοπρέπειας. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν εἶνε γέροντες καὶ ἀνάηροι, καὶ φέρουσιν ἐπὶ τῆς μορφῆς των καὶ ἐφ' ὄλου των τοῦ ἐξωτερικοῦ τὰ ἴχνη μακρῶν δεινοπαθημάτων. Τὸν ταμβακίον αὐτῶν λαμβάνουσι φειδωλῶς ἀπὸ κασιτερίων ταμβακοθηκῶν ἢ καὶ ἀπὸ χαρτίνων χωνίων, διότι αἱ πολύτιμοι ταμβακοθήκαι, τὰ παλαιὰ οἰκογενειακά κειμήλια, ἐπωλήθησαν πρὸς ἀγορὰν ἄρτου. Ἐκ τῆς ζωηροτάτης συνδιαλέξεώς αὐτῶν εὐχερώς εἰκάζει τις ὅτι περὶ λίαν ἐνδιαφέροντος αὐτοῖς θέματος συνδιαλέγονται· ὀμιλοῦσι περὶ τῆς πατριδος των, τῶν βασάνων των, τῶν ἐλπίδων των, καὶ τῶν ἐλπίδων των, αἵτινες εἶχον τότε ἀναπτρωθῆ ὑπὸ μεγάλης παρασκευαζομένης ἐπιχειρήσεως.

— Εἰδήσεις προσερχόμεναι ἀπὸ βεβαίαν πηγὴν, εἶπεν εἰς αὐτῶν εἰς τὸν γείτονά του, μετ' πληροφροῦν ὅτι σχεδιάζεται νέα ἀπόπειρα. Ὁ Πουζαὶ ἐνεργεῖ δραστηρίως.

— Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ νὰ ἐπιτύχῃ, ἐψιθύρισεν ὁ ἔτερος.

— Ἡ Βανδαία θὰ ἐξεγερωθῆ ἐκ νέου, ὁ Πιτ μᾶς ὑπόσχεται βοηθεῖαι καὶ ὁ ἀγγλικὸς στόλος θὰ εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν μας. Ἡ ἀπόβασίς θὰ γείνη εἰς τὰς ἀκτᾶς τῆς Βρετάνης· ὑπάρχει ἐκεῖ, ὡς λέγουσιν, στρατὸς ἐξ χιλιάδων ἀνδρῶν ἑτοιμος, ἔχων πολυποδία διὰ πολὺ περισσοτέρους ἀνδρας. Χρήματα δὲν θὰ λείψουν· ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην ἀρχηγῶν. Ἐχω ἐδῶ κατάλογον ἐκεῖνων οὐδ' σκέπτονται νὰ θέσουν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κινήματος. Τί γίνεται ὁ μαρκήσιος Ροστάνζ;

— Παραδίδει μαθήματα πλαστικής.

— Ποῦ εἶνε ὁ ἱππότης Ἄλβινιά;

— Αὐτὸς ἔγενεν ἐπιστάτης ἐνὸς Ἀγγλο μιλόρδου. Ὅπως εἰς ἐρεύρετα, οἱ πλεῖστοι τῶν συμπατριωτῶν μας κερδίζουσι τὸν ἄρτον των με παντὸς εἶδους ἐντιμὰ ἐπαγγέλματα. Ἐκαστος θέτει πρὸς τοῦτο εἰς ἐνεργεῖαν τὰ πλοσυρεκτῆματα τὰ ὁποῖα ἔχει.

Πλεῖστον εὐγενῶν ὀνόματα ἀπρηθιμώθησαν ἐπανειλημμένως. Ὁ εἰς ἐδίδασε γλώσσας, ὃ ἕτερος παρέδιδε μαθήματα κιθάρας ἢ βαρβίτου, ὃ τρίτος ἐκέρδιαινε σπουδαίως εἰς τὸ ἐμπόριον, διότι εἶχεν ἐφευρεθῆ νέον εἶδος βαρῆς ὑποδημάτων, ἢ ὁποῖα ἐπετύγγανε θωμιάσια.

— Και ὁ δούξ Μοντινιάκ ;

— Ω! αὐτὸς, ἀπεκρίνατο γελῶν, νυμφεύεται, ὡς διαθεβαίουν, μίαν πλουσιωτάτην χήραν. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν πιθανότης νὰ εἶνε ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας.

— Ὁ δούξ Μοντινιάκ δὲν εἶνε αὐτὸς ὁ ὁποῖος εἰσέρχεται τώρα εἰς τὸν κήπον ;

— Ναί· ἀλλὰ ποῖος εἶνε ὁ μετ' αὐτοῦ νέος ;

— Ὁ ὑποκόμης Σαιν-Ζερῆ. Εἶνε ὁ μνηστήρ τῆς δεσποινίδος Ἐλένης Βιράκ. Ἀλλ' εἶνε ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ γείνη ὁ γάμος των εἰς τὰς δυστυχεῖς ταύτας περιστάσεις. Ὁ ὑποκόμης μόνως καὶ μετὰ βίας κερδίζει τὰ πρὸς τὸ ζῆν διδάσκων, τὴν γαλλικὴν εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὄξωνίας. Λέγουν ὅτι ἡ δεσποινὶς Βιράκ θὰ γείνη καλογραῖα. Ἐμβῆκε μάλιστα ἀπὸ τώρα εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος.

— Δὲν εἶνε συγγενὴς τοῦ Μοντινιάκ ;

— Ναί, εἶνε ἀνεψιά του.

Ε'

Ὁ δούξ Μοντινιάκ προδύωρε, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ υποκόμητος, εὐειδοῦς νεανίου, εὐσταθοῦς καὶ γενναίου, φέροντος ἐπὶ τῶν χαρακτηριστικῶν του πᾶσαν τὴν εὐγενῆ ὑπερφάνειαν τοῦ γένους του. Διηυθύνθησαν πρὸς τὸ ἦτον θαμιζόμενον μέρος τοῦ κήπου.

— Λοιπὸν, κύριε δούξ, τὴν εἶδατε ;

— Τὴν εἶδον, ἀγαπητέ μου Γάστων, καὶ μοι ὑπεσχέθη ὅτι θὰ τὴν ἐπανιδῶ καὶ πάλιν. Ὑποφέρει σκληρῶς. Τὰ δάκρυά της κατέδρεξαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν ᾧ τὴν ἐνηγκαλιζόμην. Τί θλιβερότερον τῆς ἀγωνίας τῆς νεαρᾶς ταύτης κόρης! Τί θυσία νὰ γείνη καλογραῖα τόσοσιν νῆα καὶ τόσον ὠραία!

— Καὶ τόσον ἀγαπωμένη, εἶπεν ὁ υποκόμης, διότι εἰξέρτε πόσον τὴν ἀγαπᾶ!

— Ἥθειλον νὰ ἠδυνάμην νὰ σᾶς παρηγορήσω, ἀγαπητέ μου Γάστων, ἀλλ' ὑπάρχουν θλίψεις ἀπαρηγόρητοι, καὶ ἐνωῶ τὸ μέγεθος τῆς ἰδικῆς σας. Ἔχετε θάρρος! Ἡ Ἐλένη ἀπηλλάγη τῆς πικρίας τῆς ἀθλίας μας ὑπάρξεως· ἐξέλεξεν ἴσως τὴν καλλιτέραν μερίδα. Αἱ καλογραῖαι δεικνύουσιν μεγίστην ἀγαθότητα πρὸς αὐτὴν. Καὶ ἐν τούτοις τί πεπρωμένον! νὰ διέλθῃ τὸν βίον τῆς δεσποινίδος τῶν τοίχων ἐνὸς μοναστηρίου, νὰ προσεύχεται ἀπὸ τὸ πρῶν ἕως τὸ ἔσπερον, νὰ ἀπαρνηθῆ ὅλας τὰς ἀπολαύσεις! τὴν νεότης, τὴν καλλονήν, τὴν χάριν καὶ πνεύμα νὰ ταροῦν διὰ παντός! Ἡ καρδιά μου, μόνον νὰ τὸ συλλογισθῶ, σπικράσεται, διότι εἰξέρτε ὅτι καὶ ἐγὼ τὴν ἀγαπᾶ τὴν Ἐλένην!

Ὁ υποκόμης ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του διὰ τῶν χειρῶν του, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστῆ λη εἰς λυγμόν!

— Φίλε μου, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων, δὲν βλέπω καμμίαν θεωρεῖσιν ἡ Ἐλένη εἶνε πτωχῆ.

Οἱ Βιράκ ἀπώλεσαν τὰ πάντα εἰς τὴν ἐπαναστασίαν, ἡ δὲ ἰδικὴ σας περιουσία ὅπως καὶ ἡ ἰδική μου κατεστράφησεν ἐντελῶς. Τί εἶνε αἱ ἄτομικαί μας δυστυχίαι παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς συμφορὰς τῆς προσφιλοῦς μας Γαλλίας; Ἄν τούλάχιστον, μὰς ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ἐλπίζωμεν! ἀλλὰ δὲν διακρίνω οὐδὲ ἐλαχίστην αἰθρίαν ἐν μέσῳ τὴς καταγιγῆδος.

— Ἐγὼ ὑπερὶ πάντα ἄλλον ἀπελπισίαν μόνον διαθλέπω.

— Νομίζετε ὅτι εἴθε ὁ μόνος ὄστις ἠγαπήτατε καὶ ὑπεφέρατε; Καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἠγαπήσα καὶ ὑπέφερα καὶ ὅμως ζῶ εἰσέτι. Πρέπει νὰ εἴμεθα φιλόσοφοι. Τίς ἠξέουσι μεθ' ὅλα ταῦτα τί μὰς ἐπιφυλάττει τὸ μέλλον;

— Τὸ ἰδικόν μου εἶνε διαγεγραμμένον!

— Τί σκοπεύετε, ἀγαπητέ μου Γάστων;

— Νὰ λάβω μέρος εἰς τὴν παρασκευαζομένην ἐκστρατείαν. Ὁ Πουίζαι μοι ὑπεσχέθη νὰ μὲ κἀμῃ διοικητὴν ἐνὸς τάγματος. Οἱ Ἄγγλοι ἀποδίδουσι τὴν ἐλευθερίαν των εἰς τοὺς αἰχμαλώτους· οὗτοι δὲ συνεννοῦνται μεθ' ἡμῶν κατὰ τῆς δημοκρατίας. Οἱ Σουάροι θὰ εἶνε μαζῆ μας. Ἐλπίζομεν νὰ ἐκστρατεύσωμεν με πεντήκοντα χιλιάδας ἄνδρας.

— Δὲν ἔχω, οἰμοι! τὴν αὐτὴν ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποίαν ἔχετε σᾶς. Μὴν ἐμπιστεύεσθε εἰς τοὺς αἰχμαλώτους. Ἡ ὑποσχεθὸν τὰ πάντα ὅπως ἐπιστρέψουν εἰς Γαλλίαν, ἀλλ' εἰς πρώτην ευκαιρίαν θὰ σᾶς στρέψουν τὰ νῶτα. Ἐσκέφθητε, εἶπεν ὁ δούξ, τὰς συνεπείας τῆς ἀποτυχίας;

— Εἶνε ὁ θάνατος, τὸ εἰξέρω. Εἴμεθα μετανάσαι καὶ συνεπῶς ἐκτὸς νόμου. Εἰξέρω πῶς ν' ἀποθάνω.

— Καὶ ἡ Ἐλένη;

Ἐγένετο σιγὴ βραχεῖα. Ὁ νεανίας τεταπεινωμένῃ ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐσκέπετο βαθέως. Ὁ δούξ ἀνεσκάλευε τὴν ψάμμον διὰ τῆς ράβδου του.

— Πηγαίνομεν εἰς τὸ μοναστήριον; εἶπεν αἴφνης καὶ σχεδὸν εὐθύμως. Εἴμποροῦμεν νὰ ὑπάγωμεν περὶ, ἐκτὸς ἂν ἔχομεν καὶ οἱ δύο μας ὅσον ποσὸν ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἐνοικιάσωμεν ἄμαξαν.

Γ'

Ἡ ἔλευσις τῶν δύο εὐπατριῶν συνετάραξε τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἀλλ' ὁ δούξ, ὡς κηδεμὸν καὶ ἀνάδοχος τῆς δεσποινίδος Βιράκ, εἶχε προνόμια.

— Φέρω μετ' ἐμοῦ ἕνα πιστὸν φίλον τῆς οἰκογενείας Βιράκ.

Ὁ υποκόμης Σαιν-Ζερῆ ὑπηρετήσεν ἄλλοτε εἰς τὸ σύνταγμα τοῦ Μαρκεσίου δὲ Βιράκ, ἐπολέμησε καὶ ἐπληρώθη εἰς τὸ πλευρόν του.

Τοῦτο ἐλέγη πρὸς καθησύχασιν σεβασμίας τινὸς καλογραῖας, ἥτις παρετήρησε μετὰ τινος δυσιπιστίας τὸν ὠραῖον νεανίαν.

Ἡ Ἐλένη ἐφάνη πρὸς αὐτὸν ὠραιότερα ἴσως ὑπὸ τὴν στολὴν ἐκείνην τῆς δοκίμου ἢ ἂν ἐφόρει πολυτελῆ ἀναβολήν. Βόστρυχοί τινες τῆς ζανθῆς τῆς κόμης διεξέφρουγον ὑπὸ τὸν κεφαλόδεσμόν της. Δυστυχῆς κόμη, προσωρισμένη νὰ καταπέση μετ' ὀλίγον ὑπὸ τὸν σίδηρον τῆς θυσίας!

Ἄμα ὡς εἶδε τὸν Γάστων, αἱ παρειαὶ αὐτῆς ἐγένοντο περιπόρφυροι καὶ μόνως κατάρθρωσε νὰ καταστῆλῃ κραυγὴν χαρᾶς.

— Ἀγαπητῆ μου Ἐλένη, εἶπεν ὁ δούξ, ἀρ' οὐ ἠσπάρη τὸ μέτωπόν της, σᾶς παρακαλῶ νὰ λάβητε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐπὶ πέντε λεπτά θὰ παρατηρῶ εἰς τὸν κήπον.

Εἰς ἀμφοτέρους αἱ στιγμαὶ αὗται ἐφάνησαν θελκτικαί. Οἱ ὀφθαλμοὶ των ὠμίλησαν ὅσον καὶ τὰ χεῖλη των.

— Τὰ πέντε λεπτά παρήλθον, εἶπε τέλος ὁ δούξ· δέκα μάλιστα παρήλθον. Γάστρων καιρὸς ν' ἀναχωρήσωμεν.

Εἶτα πλησίαιος πρὸς τὴν Ἐλένην ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς αὐτῆς μίαν μόνην λέξιν. — Ἐλπίζε.

Ζ'

— Γάστων, εἶπεν ὁ δούξ κατὰ τὴν ἐπιστροφήν των εἰς τὴν πόλιν, ἡ Ἐλένη δὲν πρέπει νὰ γείνη καλογραῖα. Δὲν θὰ ὑπάγης εἰς Γαλλίαν.

Ὁ Σαιν-Ζερῆ ἠτένισεν ἐκπληκτος τὸν δοῦκα.

— Καὶ ἡ τιμῆ μου; ἠρώτησεν ἀγωνιωδῶς.

— Ω! μὴ σὲ μέλη. εἶπεν ὁ δούξ, ἀναλαμπάνω ἐγὼ νὰ σοὶ εὔρω ἀντικαταστάτην. Θὰ νυμφευθῆς τὴν Ἐλένην, καὶ ἐπιφορτίζομαι ἐγὼ νὰ τὴν προικίσω. Δὲν ἐννοεῖς; .. Τί ἀνάγκην ἔχεις νὰ ἐννοήσῃς ὅπως γείνης εὐτυχῆς; Μὴ μ' ἐρωτᾷς.

Μόνον ὅταν ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ὅπου θὰ μὲ συνοδεύσης, θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ ὑπάγης ἐκ μέρους μου μίαν ἐπιστολὴν πρὸς κυρίαν τινὰ κατοικοῦσαν εἰς τὴν Πλατείαν Βλουμσθούραη.

Μείνας μόνος ἐν τῷ ὑπερώφῳ του ὁ δούξ ἔριψε βλέμμα περὶ ἐαυτόν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης, τετραδίον μουσικῆς ἐκαλύπτετο ὑπὸ φύλλων χαρτίου.

— Αἶ, τοῦ λοιποῦ ὁ κύριος Κέλλαυ πρέπει νὰ εὔρη ἄλλον ἀντιγραφέα, εἶπε καθ' ἐαυτόν. μειδιῶν.

Εἶτα δὲ μετὰ μακρὰν ὄνειροπόλησιν ἔλαβεν ἐπανειλημμένως δύο δραγμαῖδας ταμβάκου.

— Ὁ κύβος ἐρρίφθη. Θὰ εἴπουν ἴσως ὅτι εἶμαι ξαναμοραμένος, ἀλλὰ θὰ καταστήσω δύο ὑπάρξεις εὐτυχεῖς· εἶνε ἀρκετὸν τοῦτο.

Η'

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ χήρα τοῦ ἄλλοτε δημάρχου Κροῦμπ ἐγένετο δούκισσα Μοντινιάκ.

Ὁ γάμος ἐτετέσθη λίαν πρόε καὶ ἐν στενωπῷ κύκλῳ. Μετανάστει τινὲς ἐπίσημοι προσκληθέντες ἠδυνήθησαν νὰ θαυμάσωσι τὸ κάλλος τῆς

νεοῦμου, τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτῆς παράστημα καὶ τὴν πολυτελῆ τῆς ἐνδυμασίαν. Ὁ δούξ ἐνδυμα κυανοῦν φορῶν πλουσιῶς κεντημένον ἐφαινετο κατὰ εἰκοσιν ἔτη νεώτερος.

Τὸ εὐδαίμον ζεῦγος ἀπῆλθε τοῦ Λονδίνου καὶ μετέβη εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κροῦμπ ἐπὶ τῶν οὐρανῶν τοῦ Ταμέσως κτισθεῖσαν οἰκίαν.

Ἡ οἰκία αὕτη ἦτο λίαν εὐάρεστος διαμονὴ, καίτοι οἱ λεπτὴν ἔχοντες τὴν καλλιαιθησίαν θὰ ἔκρινον πεπαλαιωμένον ὀλίγον τὸν ρυθμόν της. Περὶ αὐτὴν ὑπῆρχον σιμάλακες καὶ πύξοι, ἰδιοτρόπως περικεκομμένοι, δενδροστοιχίαι σκολιαὶ, πίδακες καὶ λίμναι μικροσκοπικαὶ περιέχουσιν ἰχθύς. Μολύβδινοι θεοὶ καὶ θεαὶ ἀνυψοῦντο τῆδε κενεῖτε ἐπὶ λιθίνων υποδοθῶν, ἐν ᾧ ἐν τινι γωνίᾳ ἀνηγειρέτο νεὸς ἐλληνικὸς, ὅστις πράγματι ἦτο σικίας ἐν ᾗ ὁ μακαρίτης Κροῦμπ συνείθιζε ν' ἀποσύρηται ὅπως καπνίζῃ τὴν ἔσπερινήν του πίπιν, καὶ θεωρῆ τὸ πῦρξ τοπέιον, πίνων ἄμα τὴν φιάλην τοῦ οἴνου του. Ὁ δούξ Μοντινιάκ συγκρίνων τὴν οἰκίαν ταύτην πρὸς τὸ πενιχρὸν καὶ ὑπόστεγόν του δῶμα συνεπέρανεν ὅτι οὐδόπως ἐζημιώθη.

Εἶχεν ἐπέλθει ἡ ἐσπέρα. Ἐλαφρὰ καὶ μυρῶσσα αὐρὰ διέχεε περίξ εὐάρεστον δρόσον. Ὁ δούξ ἐθάδιζε μετὰ τῆς συζύγου του ἐν τῷ κήπῳ.

— Ἀγαπητῆ μου φίλη, εἶπεν ὁ δούξ διὰ τὸν γαληνίου, ἀλλ' ἀπόφασιν στεγρὰν ἐμφαίνοντος, θὰ σᾶς ἐκμυστηρευθῶ κᾄτι τι. Δὲν ἠθέλησα νὰ σᾶς τὸ ἐκμυστηρευθῶ πρότερον, διότι ἐδίσταζον νὰ καταστρέψω τὸ θέλητρον τόσον ὠραίας ἡμέρας διὰ κακῶν εἰδήσεων· ἀλλὰ σήμερον τὴν πρώην ἔλαβον ἐπιστολὰς, αἱ ὁποῖαι με βιάζουν, αἱ ὁποῖαι, εἴμπορῶ νὰ εἴπω, με ὑποχρεοῦσι νὰ ἐπιστρέψω εἰς Γαλλίαν.

— Ἐνόμιζον ὅτι ἡ Γαλλία δὲν εἶνε ἀσφαλὴς τόπος τὴν στιγμὴν ταύτην, εἶπεν ἡ νεὰ δούκισσα.

Ἡτο ἐντελῶς ἀδαὶς τῆς πολιτικῆς, καίτοι δ' ἄορίστως μαθοῦσα τὰς πέραν τοῦ πορθμοῦ ταραχὰς ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως, πολὺ ὀλίγον ἀνησύχει διὰ τὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης.

— Θὰ ἐπιβῶ ἐπὶ ἀγγλικὸν πλοίου, εἶπεν ὁ δούξ, καὶ θὰ ὑπάρχῃ ἀγγλικὸς στρατὸς ἐπὶ τοῦ πλοίου.

— Τοῦτο διαφέρει.

— Πηγαίνο εἰς Βρετάνην, ὅπου εἶνε, δηλαδὴ ὅπου ἦταν, αἱ γαῖαί μου. Θὰ εἴμαι ἐν μέσῳ φίλων. Πολλοὶ Γάλλοι εὐπατριῖδες θὰ λάβωσι μέρος εἰς ταύτην τὴν... ἐκδρομὴν.

Ὁλίγον ἔλειψε νὰ εἴπῃ ἐκστρατείας, ἀλλὰ δὲν ἐξεστόμισε τὴν βαρεῖαν λέξιν νομίσας ὅτι θὰ ἐνέβαλλεν εἰς μεγίστην ἀνησυχίαν τὴν δούκισσαν.

— Πηγαίνοτε νὰ ἐπιθεωρήσῃτε τὰς ὑποθέσεις σας;

— Ναί, μετὰξὺ ἄλλων, πηγαίνο καὶ διὰ τοῦτο.

τίπαλον· «θὰ ψάλῃ τι βεβαίως ὁ κ. Μοννιὲ ἵνα μᾶς διασκεδάσῃ.»—«Αὐτέως», ἀπεκρίνατο, καὶ ἔψαλε μίαν στροφὴν, τοσοῦτον ἀποτρόπαιον, ὥστε μετὰ τὸν δευτέρον στίχον παρεκλήθη νὰ διακόψῃ τὸ ῥῆμα. Μετὰ στωϊκῆς ἀταραξίας ὁ παράδοξος ἀνὴρ εἶπε τότε·—«Ἄφ' οὗ δὲν μοι ἐπιτρέπατε νὰ ψάλω, ἀπέρχομαι.» Ὁ Βαλλζὰκ ἐτίμα πολὺ τὸν Μοννιὲ καὶ τὸν ἐπεσκέπτετο συχνάκις. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτο σφόδρα ἀθυρόστομος, οἱ φίλοι του ἀπεμάκρυνον πάντας ὅσοι ἐνεδέχοντο νὰ σκηνδαλισθῶσιν ὑπὸ τῶν λόγωντου.—«Ὅταν ἔρχεται εἰς ἐπίσκεψίν μου ὁ Βαλλζὰκ (ἔλεγεν ὁ Μοννιὲ), διώκω τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδάς μου, κλείω ἀσφαλῶς τὰς θύρας, καὶ εἶτα περιχαρῆς διαλέγομαι τῷ περιφρήμῳ συγγραφεῖ.» Ἄλλ' ὁ Μοννιὲ εἶχε καὶ παράπονα κατὰ τοῦ Βαλλζὰκ. Ὁ κωμικὸς Μολιέρω, ὁσάκις ἐλογοκλόπει τοὺς πρὸ αὐτοῦ συγγραφεῖς, συνειθίζε νὰ λέγῃ·—«Λαμβάνω τὸ ἀγαθὸν ὅπου ἂν τὸ εὖρω.» Ὁ Βαλλζὰκ ἐξεφράζετο ὡδὲ·—«Πᾶς μέγας συγγραφεὺς εἶναι γραμματεὺς τοῦ αἰῶνός του· δύναιται λοιπὸν νὰ ποιῆσῃ ἴδιον ἑαυτοῦ ὅ, τι ἂν ἀγαθὸν εὕρισκῃ παρὰ τοῖς συγχρόνοις του.» Ταῦτα λέγων ὁ Βαλλζὰκ ἐνόησε μέγαν συγγραφεὴ μόνον ἑαυτὸν, καὶ οὐδαμῶς ἐδίσταζε νὰ νοσφίζηται ἰδέας καὶ λόγους ἀλλοτρίους. Μία τῶν ὡραίων σκηνῶν τοῦ Μοννιὲ φέρει ἐπιγραφὴν «Ἡ ἱστορία τοῦ Ναπολέοντος, διηγηθεῖσα ἐν τινὶ ἐσπερινῇ συναναστροφῇ», καὶ εἶναι μικρὸν ἀριστοῦργημα στρατιωτικῆς ἀφελείας. Ἀκούσας αὐτὴν ὁ Βαλλζὰκ ἤλθε μετὰ τινα χρόνον πρὸς τὸν τεχνίτην καὶ τὸν ἐκέλευσε θερμῶς νὰ τὴν ἀπαγγεῖλῃ αὐτίς. Τούτου γενομένου, εὗρεν ὑστερον τὴν μικρὰν ἱστορίαν του σχεδὸν αὐτολεξεί ἐκπλαυμβανομένην ἐν τῷ καλλίστῳ τῶν μυθιστορημάτων τοῦ Βαλλζὰκ «Ὁ ἰατρὸς ἐν τῷ ἀγρῷ». Σημειώτέον, ὅτι τὰ δικαιώματα τῆς διανοητικῆς περιουσίας δὲν ἦσαν τότε ἠκριβωμένα καὶ ὠρισμένα ὑπὸ τοῦ νόμου, ὥστε νῦν· ἀπόδειξις δὲ ἡ ἐξῆς· τρίτος τις συγγραφεὺς ἐλογοκλόπησε τὴν παρὰ τοῦ Μοννιὲ «Ἱστορίαν τοῦ Ναπολέοντος» καὶ κατώρθωσε νὰ παρασταθῇ τὸ δράμα ἐν τοῖς ἀνακτόροις. Ἐντεῦθεν ἐπῆλθεν ἐρεὶς δεινὴ τῶν δύο ἀνδρῶν· καὶ πολλά δὲ ἔτη ὑστερον ὁ Μοννιὲ ἐμῆμεφετο τὸν περιφανῆ δημοσιογράφον.

Συνεργάτης τοῦ «Αἰῶνος» ἦτο κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὁ εὐφρέντατος δημοσιογράφος Γουϊνῶ, κατόπιν συντάκτης τῶν «Παρισιῶν Χρονικῶν». Ἦτο πρότυπον δημοσιογράφου. Ἐν ῥητῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ ἐκόμιζεν εἰς τὴν σύνταξιν τὴν ἐπιφυλλίδα του, μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ, ἐπελυθούσης ἀπροσδοκῆτως. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν ἤτησεν ὁ ἀρχισυντάκτης τὴν ἐπιφυλλίδα τοῦ Γουϊνῶ, ἵνα τὴν ἐπιθεωρήσῃ· μαθὼν δὲ ὅτι «δὲν ἐστὶν ἐπίσπετος διόρθωσις», εἶπεν· «Εἶναι μεσημβρία καὶ ὁ Γουϊνῶ δὲν ἐστειλεν αὐτήν; Βεβαίως ἀπέθανεν.» Καὶ ἀληθῶς εὐρέθη ἐν τῷ γραφεῖοι του ὁ Γουϊνῶ νεκρὸς, κρατῶν τὸν κάλκμον ἐν τῇ χειρὶ. Ἦτο

καὶ τοῦτο θάνατος ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης. Ὁ γνωστὸς μυθιστοριογράφος Ponson du Terrail, ὁ ἐν Βορδῶ κακῶς τὸν βίον καταστρέψας ἐπὶ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, ἐργάζετο μετ' εὐχερείας ὅλως πρωτοφανοὺς καὶ ἀπιστεύτου. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν ἤλθεν εἰς τὸ γραφεῖόν τῆς συντάξεως, ἐνθα ἡσχολεῖτο ἄλλος φίλος του, διορθῶν ἐπιφυλλίδα. Ὁ Πονσὸν ἐκάθισεν ἀπέναντι αὐτοῦ καὶ ἤρξατο νὰ διαλέγηται. Αἴφνης εἰσέρχεται ἀσθμαίνων ὁ πρῶτος στοιχειοθέτης ἐτέρας ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι ἐκτυπουμένης ἐφημερίδος καὶ ἐρωτᾷ· «Δὲν θὰ λάβωμεν λοιπὸν, κ. Πονσὸν, τὸ χειρόγραφον; Ἡ ὥρα παρήλθε πρὸ πολλοῦ.»—«Τί χειρόγραφον; Ἐγὼ δὲν ἔχω χειρόγραφον» πεπειτα οὐδὲ ἐξεύρω εἰσέτι τί θὰ γράψω εἰς τὸ προσεχὲς κεφάλαιον». —«Λοιπὸν σήμερον δὲν θὰ δημοσιεύσωμεν ἐπιφυλλίδα!»—«Πρέπει νὰ δημοσιεύσωμεν· δότε μοι χάριτην καὶ μελάνην». Ὁ Πονσὸν ἐκάθισεν, ἤρξατο γράφειν τὴν ἐπιφυλλίδα καὶ ἐξηκολούθει συγχρόνως τὸν διάλογον. Ὁ φίλος του, περιεργῶς ὠν νὰ ἴδῃ, πῶς θὰ ἐξήρχετο ἐκεῖνος τῆς ἀμνηχανίας, ἐξηκολούθει τὴν διόρθωσιν· τελειώσας δὲ αὐτήν, ἠτοιμάζετο νὰ ἀπέλθῃ, ὅτε ὁ Πονσὸν τῷ εἶπε· «Περιμένετε ὀλίγον· ἔρχομαι μεθ' ὑμῶν.»—«Πῶς; καὶ ἡ ἐπιφυλλίς;»—«Ἡ ἐπιφυλλίς εἶναι τελειωμένη· μίαν ἔτι λέξιόν ἔχω νὰ γράψω καὶ τὸ ὄνομά μου.» Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ εἰς διώροθον τὴν ἐπιφυλλίδα, ὁ ἕτερος συνέτασσε τὴν ἑαυτοῦ. Τοιαῦτα ἐξ ὑπογείου ἐργασίαι τοῦ συγγραφῆ τοῦ Rocambole γέμουσι τερατολογίῳν. Εἰς ἓνα τῶν ἡρώων του ἔδωκε ποτε ἀνάστημα ἐξ ποδῶν (six)· ἀπρόσδεκτος δὲ στοιχειοθέτης ἀντὶ ἐξ ἔγραψε δέκα (dix). Τὸ λάθος ἀνετυπώθη εἰς μυριάδα ἐπιφυλλίδων, ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς δὲν τὸ ἐνόησεν. Ἀνὴρ δέκα πόδας ὑψηλὸς ἦτο πρᾶγμα σπανιώτατον καὶ ἐπὶ τῆς περιόδου τῶν Γιγάντων. Ἐν τούτοις οὐδεμία οὐδαμῶθεν ἠκούσθη ἀντίρρησης· οἱ ἀναγνώσται τοῦ Πονσὸν δὲν ἐταράχθησαν· ὁ πελώριος ἀνὴρ ἔμεινε οἷος τὸ πρῶτον ἐχαρκτηρίσθη, οἱ δὲ θαυμασταὶ τοῦ συγγραφῆ εἰπίστευσαν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι δέκα πόδας ὑψηλοὶ. Ἐξ ἄλλων μὲν αὐτοῦ πονημάτων κατεδείχθη ὅτι, ὁσάκις ὁ Πονσὸν ἐμελέετο καὶ ἔγραφε μετὰ περισκεφείας, ἐπιλοπόνει μυθιστορήματα ἀρκούντως σπουδαῖα· ἀλλ' ὁ δαίμων τοῦ αὐτοσχεδιασμοῦ συνεπῆρεν αὐτὸν εἰς τὰς αἰθερίους χώρας καὶ τὸν ἀπέδειξε ἀντίστροφον τοῦ φιλοπονωτάτου Ἰουλίου Ζανέν, ὅστις ἐργάζετο ἡρέμα καὶ ἐξωνύχισε πᾶσαν πρότασιν. Τὸν συνεργάτην τοῦτον τοῦ «Αἰῶνος» ἀπαντήσας ποτὲ φίλος εἶπε· «Πῶσον μακαριστὸς εἶσθε, ἀγαπητὲ Ζανέν· γράφατε πάντοτε αὐτοσχεδίως, ἄνευ κόπου καὶ μακρῶν ζητήσεων· πᾶσα πρότασις ἡμῶν εἶναι ἐρρινημένη, ἐξεσμένη, ἀληθὲς ἀνάγλυφον· ἀκούω, ὅτι οὐδὲ ἀναγινώσκετε τὸ δευτέρον ὅσα γράφετε.»—«Πλανάσθε, ἀπεκρίνατο ὁ Ζανέν· ἔταν γράφω θεατρικὴν ἐπιφυλλίδα, γράφω ταχέως· δύο ὠ-

ραι ὑπερακουοῖ μοι. Ὅταν ὁμῶς ἐργάζωμαι διὰ τὸ βιβλιοπωλεῖον, κοπιῶ καὶ βασιανίζομαι ὡς πᾶς ἄλλος. Παρατηρήσατε ἐδῶ· καὶ τῷ ἐδεῖξε φύλλα τοσοῦτον μεστὰ διορθώσεων, ὥστε καὶ ὁ Βαλλζὰκ δὲν θὰ εὕρισκε τόπον νὰ ποιῆσῃ νέας διορθώσεις. «Χάριν τῶν διορθώσεων τούτων διαπανῶ ἐπτά καὶ ὀκτῶ ὥρας τῆς ἡμέρας, οἱ δὲ ἄνθρωποι φαντάζονται, ὅτι ἀνταμειβόμεθα θαυμάσιως. Διὰ τῆς θαυμαστῆς ταχυγραφίας τοῦ ὁ Πονσὸν κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ βίου του ἡμέρας κατέστη πλουσιώτερος τοῦ Ζανέν. Ἄλλ' ἐν τῇ φιλολογίᾳ δὲν εἶναι πάντοτε καὶ ἄριστος συγγραφεὺς ὁ πλουσιώτατος· ἀπ' ἐναντίας τὰ μᾶλλον προσδοκῶρα τῶν συγγραμμάτων εἶναι πολλάκις τὰ φουλότατα. Τὸ ἀγαθὸν ἐλάμβανε καὶ ὁ Πονσὸν ὅπου τὸ εὕρισκεν· ἐλογοκλόπει ἐν εὐλιχρινείᾳ καὶ παρηγοσίᾳ λέγων τούτῳ τὸ ἑκεῖνῳ τῷ φίλῳ·—«Διασκευάζω ἐν τῶν μυθιστορημάτων σου»· ὁνειδίζομενος δὲ, προσετίθει·—«Τί νὰ γίνῃ; Ἦδύναται νὰ ποιῆσῃ ὅ, τι θέλω ἄνευ τῆς ἀδείας σου· οἱ ἀναγνώσται οὐδὲν παρατηροῦσι· σὺ δὲ αὐτὸς δὲν θὰ ἀνεκάλυπτες τὴν μεταποίησιν.» Ὅσάκις ἠθροίζετο ἔξενον τι μυθιστόρημα, ἐπειράτο ὁ Πονσὸν νὰ συναρπάσῃ τὴν κυρίαν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ τὴν πορείαν τῆς πράξεως· ἀντὶ γερόντων εἰσήγε παιδάς, ἀντὶ μοναχῆς κυρίαν τινὰ ἐξ ἄλλου κόσμου· ἔστρεψε δὲ, μετερρῶμυζε καὶ ἐτροποποιοῖ τὰ ἐλάχιστα μετὰ τηλικαύτης ἐπιτηδεύτητος, ὥστε ἐπηναίετο καὶ ἐθαυμάζετο πλείστορον τοῦ πράγματι συγγραφῆ. Ἄλλ' ἡ προβεβουλευμένη κλοπὴ ἢ ἀντιγραφὴ καὶ μετάπλασις δὲν εἶναι καινοφανῆς. Οἱ ἄριστοι τῶν μουσουργῶν, Ὄβερ, Βερλιόζ, Ροσσίνης ἠρᾶνισθησαν τὰ ἀξιολογώτερα τῶν ἀγμάτων αὐτῶν ἐκ παλαιότερον ὁμοτέχνων, ἀλλάξαντες μόνον τὸν ρυθμὸν. Ἄλλως δὲ, εἶχε καὶ ὁ Πονσὸν ἀνεξάντλητον τὴν διανοίαν καὶ ἐπραγματεύθη, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος Δουμάς, ἐκ πάντη νέας ἀπόψεως θαλάσσης καὶ ὄρη, μεταλλεῖα καὶ ὑπόγεια, τρικυμίας καὶ πλημμύρας, πάθη γενναῖα καὶ ἀγενεῖα, πόλεις καὶ ἀγροὺς, μοναστήρια καὶ μυχαίτερα καμάρια, μέγαρα καὶ παντοπωλεῖα. Πολλάκις συνύφανεν εἰς τὴν διήγησιν σκηνὰς ἀλλοκότους μὲν, ἑαυτῷ δὲ διαφερούσας, εἰ καὶ μηδὲν κοινὸν εἶχον πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. Ἀπαντήσας ποτὲ καθ' ὄδον ἕτερον μυθιστοριογράφον εἶπεν· «Ἐπενόησά τι νέον καὶ θαυμάσιον.»—«Ἐμπορῶ νὰ τὸ μάθω;»—«Ἀκούσον· Νεανίας, ἔχων σχῆμα καὶ τρόπους μυστηριώδεις, ὄψιν δὲ λίαν συμπλήθη, ἔρχεται ἐξ Ἰνδικῆς εἰς Παρισίους. Καταβάς ἐκ τῆς ἀτραμάξης, ἀναβαίνει κοινὴν ἀμαξάν καὶ μετακομίζεται εἰς ἀφροστικὸς προάστειον. Ἐν τέλει τῆς κυρίας οδοῦ ὑπάρχει οἰκία ἐτοιμώροπος καὶ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐγκαταλειμμένη. Ὅπισθεν αὐτῆς ἐκτείνεται αὐλὴ περιτειχισμένη καὶ μεστὴ ὑψηλῶν χρότων· ἔχει δὲ ἐν μέσῳ βαλθὺ φρέαρ, καλυπτόμενον ὑπὸ μικρῆς ὀροφῆς, καὶ αὐτῆς σαθρᾶς. Ἀρικόμενος πρὸ τῆς

οἰκίας ὁ ξένος ἀποπέμπει τὸν ἀμαξηλάτην, ἀφ' οὗ τὸν ἀντήμειψεν ἄδραξ. Ἡ ἀμαξᾶ γίνεται ἀφαντος. Ὁ ξένος πλησιάζει καὶ κρούει τὴν θύραν κατὰ τρόπον ἰδιορρυθμῶν· αὕτη ἀνοίγεται ποιῶσα φόρον φοικῶδῃ· ὁ περιηγητῆς εἰσέρχεται εἰς πρόδομον, ἐνθα ἐπικρατεῖ ἡρεμία θανάτου. Ἡ θύρα κλείεται· ὁ ξένος δὲν ἐκπλήσσειται τὸ παράπαν· διέρχεται τὸν πρόδομον καὶ φθάνει εἰς τὴν αὐλήν. Αἱ πυκναὶ καστανέαι διζιδίδουσιν ὀσμὴν δεινοτάτην. Ὁ ξένος προσεγγίζει εἰς τὸ φρέαρ, κλίνει τὸ πρόσωπον καὶ κράζει ψίτ! Ἀκούει δὲ μετ' ὀλίγον. . . οὐδὲν! Ὁ ἀνὴρ ὠχρᾷ, βλέπει εἰς τὸ ὠρολόγιόν του, ἐν λαμπρῶν χρονόμετρον, ὅπερ εἶχεν ἀγοράσῃ ἀντὶ γυλίων ταλλήρων. «Εἶμαι ἀνόητος (λέγει καθ' ἑαυτόν)· ἤλθον δέκα λεπτά πρὸ τῆς τεταγμένης ὥρας». Περιπατεῖ ἄνω καὶ κάτω, ἀλλ' ἡ ἀγωνία του αὐξάνεται· βλέπει ἀδικόπως εἰς τὸ ὠρολόγιον· πλησιάζει τελευταῖον εἰς τὸ φρέαρ, κράζει πάλιν ψίτ! Τώρα δὲ ἀκούει ἐκ τοῦ βάθους. . . Ὁ Πονσὸν διέκοψε τὴν διήγησιν.—«Λοιπὸν τί ἀκούει;» ἠρώτησεν ἐκθαμβῶς ὁ ἄλλος μυθιστοριογράφος· οὐδὲ ἐγὼ ἐξεύρω τί ἀκούει, ἀπήντησεν ἐκεῖνος γελῶν· «Πρέπει νὰ ἀκούσῃ τι, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ τί θὰ ἀκούσῃ.»—«Πῶς (εἶπεν ὁ φίλος) ἀγνοεῖς εἰσέτι; Εἰπέ μοι τούλάχιστον, διὰ τί ἔρχεται ὁ ξένος ἀπὸ Ἰνδικῆς εἰς Παρισίους· ὁποῖον δὲ μυστήριον περιστοιχίζει φρέαρ καὶ οἰκίαν, ἐν ᾗ διδάσκαται τὸ δράμα;»—«Οὐδὲν ἐξεύρω, ἀπεκρίνατο γελῶν ὁ Πονσὸν· ἐμπορεῖς σὺ νὰ μοῦ δώσῃς συμβουλῆν;»—Τόσον ταχέως συμβουλάς ἐγὼ δὲν εὕρισκω· πρέπει νὰ μελετήσῃ τὴν ὑπόθεσιν· εἶπειτα. . .»—«Μὴ ἀνησυχεῖ· ἐγὼ θὰ ἀκαλλάξω ἑμαυτὸν τῆς ἀμνηχανίας· καὶ πραγματικῶς ἀπηλλάγη· οἱ ἀναγνώσται τοῦ Πονσὸν ἐπίστανται ἤδη πῶς. Ὁ Πονσὸν εἶχε μνήμην τεράστιον· ἐπειδὴ δὲ διὰ παντὸς τοῦ βίου ἀνεγίνωσκε μυθιστορήματα, ἐμμεῖτο αὐτὰ λεληθῶτως καὶ ἐφαντάζετο, ὅτι ἐδημιούργει αὐτὸς. Ἄλλως δὲ καὶ ὁ μέγιστος δημιουργικὸς νοῦς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ ἴδια καὶ πρωτότυπα ἐπὶ πολυμερῶν ἀσχολιῶν. Ὁ Πονσὸν ἔγραφε καθ' ἐκαστήν διάφορα χάριν πέντε μεγάλων ἐφημερίδων. Σήμερον οἱ χάριν τοῦ λαοῦ γράφοντες ἔχουσι πολυαριθμούς προκατόχους, διανύσαντας ἤδη τὴν αὐτὴν ὁδόν. Ἄρκει νὰ μεταπλασῃ πρόσωπα καὶ σκηνὰς καὶ νὰ τοῖς ἐπιβάλη τὴν σφραγίδα τῆς ἑαυτοῦ διανοίας. Ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψίν ὁ Πονσὸν ἦτο ἀπαράμιλλος. Ἐδανείζετο ἐν συνειδήσει καὶ ἀνευ συνειδήσεως. Τοῦ θαυμασίου ἀνδρὸς ἡ μνήμη ὁμῶς ἦτο πολλῶ κατώτερα τῆς τοῦ κ. Σωζῆ, ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης ἐπὶ τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου. Νέον ἐστὶν ὄντα τὸν Σωζῆ συνέστησεν ὁ φίλος του Λαμκαρέϊνος τῷ ἀδελφῷ Σ. . . ὅστις ἔχαιρε σφῆμιν πρώτου ἱεροκήρυκος ἐν Γαλλίᾳ. Μιᾶ κυριακῇ ὁ ἀδελφὸς εἶχεν ἐκφωνήσῃ λόγον τῆ ἀληθείᾳ ἔξοχον καὶ δημοθυμὰδὸν ἐθαυμάζετο ὑπὸ

μικρῶν καὶ μεγάλων. Τῇ ἐπαύριον ἐδείπνουσιν παρά τινι φίλῳ ὁ ἄββας, ὁ Λαμαρτίνος, ὁ Σωζὲ καὶ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐν τοῖς λογίοις τῶν Παρισίων. Ἐκαστος τῶν συνδαιτυμόνων ἐξεθείαζε τὸν ἱεροκλήριον, ὅστις ἐφάνη χαίρων ἐπὶ τοῖς ἐπαίνοις. Ἴδὼν ὁ ἄββας, ὅτι μόνος ὁ Σωζὲ εἰσώπα τὸν ἠρώτησε:—Νεκρία, σὺ μόνον σιωπᾷς μήπως δὲν σοι ἤρρεσε τὸ κήρυμά μου;» — «Σύγγνωτέ μοι, κύριε ἄββας, ἀπεκρίνατο ὁ Σωζὲ δὲν τολμῶ νὰ ἐκφράσω γνῶμην, φοβούμενος μὴ λυπήσῃ ὑμᾶς ἢ ἀλήθειαν.» — «Τί σημαίνει τοῦτο; Ἄπ' ἐναντίας παρακαλῶ νὰ εἴπητε ἀδιστακτικῶς ὅ,τι φρονεῖτε. Αἱ ἐπικρίσεις δὲν με ἐνοχλοῦσι.» — «Ἄρ' οὐ θέλετε, ἀκούσατε τὸ κήρυγμα ἐφάνη μοι θαυμάσιον ἀλλ' ἐγὼ τὸ εὖρον αὐτολεξεί ἐν τοῖς ἀνεκδοτοῖς λόγιοις τοῦ Βουρδαλοῦ.» — «Τί λέγετε; εἶπε γελῶν ὁ ἄββας: τὸν λόγον μου δὲν ἀντέγραψα, ἀλλ' ἐφιλοπόνησα αὐτός.» — «Δυποῦμαι ὅτι ἐμμένετε ἐν τῇ πλάνῃ ἐγὼ εἶμαι βεβαίωτος, ὅτι ἡ δουλία εἶναι τοῦ Βουρδαλοῦ. Πρὸς ἀπόδειξιν, εἰμπορῶ νὰ τὴν ἐπαναλάβω, διότι τὴν ἔμαθον ἐκ στήθους.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπανέλαβεν αὐτολεξεί ὅλην τὴν δουλίαν. Ὁ δυστυχὴς ἄββας, ὡς περ κερκυνόβητος, ἵστατο κάτωχος, ἀναυδός, ἀπόπληκτος:— «Θεέ μου (ἀνεφώνησε), μήπως ἐξέστην ἐγὼ τῶν φρονῶν; Πῶς εἶναι δυνατόν;» Ἡ ἀδημονία του ἐνέπνευσε φόβον τοῖς θεωμένοις, πρῶτος δὲ ὁ Σωζὲ δραμῶν ἠσπάσατο τὴν δεξιάν του καὶ τὸν ἐπράυνε λέγων, ὅτι διὰ τῆς τερμαστίου μνήμης του ἦτο ἱκανὸς νὰ τὴν ἀπομνημονεύσῃ, καὶ ἀπαξ ἀκούσας αὐτήν. «Κατώρθωσα δὲ τὸ πρᾶγμα τοσούτῳ εὐχερέστερον, διότι ὁ λόγος ἐφάνη μοι ἐξ ἀρχῆς σπουδαιότατος καὶ ἄξιος τοῦ Βουρδαλοῦ». Βαθμηδὸν συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν ὁ ἄββας καὶ συνεθέλασε τοῖς ἄλλοις. Τὸ ἰσχυρὸν τῆς μνήμης του διετράνωσεν ὁ Σωζὲ καὶ ἐν ἑτέροις περιπτώσει. Ὑπουργὸς ὢν τῆς δικαιοσύνης, ἐξῆλθεν εἰς περιουσίαν καὶ ἔγραψε τῷ Λαμαρτίνῳ, ὅτι θὰ διενυκτέρευε παρ' αὐτῷ ἐν Σαιν Πον. Ὁ οἰκοδεσπότης μετὰ πολλῶν ξένων κατὰ ρήτην ὥραν ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησίν του εἶπε δὲ καθ' ὅδον πρὸς τὸν γραμματέα τοῦ Σωζέ:— «Γινώσκετε μέσον δι' οὗ νὰ ἐμποδίσῃτε τὸν ὑπουργὸν νὰ λαλήσῃ περὶ πολιτικῆς; Ἐγὼ διαφρονῶ αὐτῷ κατὰ τὰς πολιτικὰς ἀρχάς σφόδρα δὲ φοβοῦμαι, μήπως ἐλθωμεν εἰς ἐριδας κατὰ τὴν βραχειάν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν». Ὁ γραμματεὺς καὶ κατόπιν πρόεδρος τοῦ Ἄρειου Πάγου διεσκέδασε τοὺς φόβους τοῦ ποιητοῦ. Ὁ Σωζὲ ἔτυχε λαμπρὰ καὶ φιλικωτάτης δεξιόσεως, ἀλλ' ἐν τῷ δείπνῳ ἀθόρμητος ἤρξατο νὰ λαλήσῃ περὶ βουλῶν καὶ ὑπουργείου. Ὁ γραμματεὺς μετὰ δεξιότητος ἐστρεψε τὴν προσοχὴν τοῦ ὑπουργοῦ εἰς ἕτερον θέμα. Προσιδὼς, ὅτι ὁ προκείμενος αὐτοῦ θὰ ἐπανήρχετο πάλιν εἰς τὸ προκείμενον, διηγῆθη βραχέως τὴν πορείαν δίκης, συντραχῆσαις ἄλλοτε τὴν κοινωνίαν καὶ ἠρώτησε τὸν ὑπου-

ργόν: «Ἐνθυμείσθε, ἐξοχώτατε, τὴν ἀγόρευσιν, ἣν ἀπηγγείλατε τότε ὡς ἀπλοῦς δικηγόρος; Πόσον ἐπληθέητε ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ! Οὐδέποτε ἐποιήσατε λεπτοτέρας παρατηρήσεις, οὐδέποτε μετῆλθετε ὀρθότερα ἐπιχειρήματα, οὐδέποτε ἐκεραυνοβολήσατε σφοδρότερον ἀντιδίκους διὰ τῆς ἐμφύτου ὑμῖν εὐφραδείας! Πάντες συνεκινήθησαν καὶ ἐπέστησαν κῆρυμα ὅτι ὁ κ. Λαμαρτίνος δὲν ἦτο παρὼν, ὁ μόνος ἄξιός νὰ ἐκτιμήσῃ τὸν ῥήτορα.» — «Ναὶ, εἶπεν ὁ Σωζὲ, ἡ ἀγόρευσις ἐκεῖνη κατέβαλε τὰ θεμέλια τῆς τύχης μου. Ἐνθυμείσθε πῶς ἔτρεμον οἱ ἀντίδικοι.» Ἐπανέλαβε δὲ τὴν ἀγόρευσιν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους. Ἐτελείωσε τὸ δείπνον, ἐτελείωσεν ἡ συναναστροφή καὶ ὁ λόγος ἐξηκολούθει. Τῇ ἐπαύριον, λίαν πρῶτῃ, ὁ Σωζὲ ἀπήγγειλε τὸν ἐπιλογὸν καὶ ἀπῆλθεν ἐκ Σαιν Πον, οὐδὲ ἓνα λόγον λαλήσας πρὸς τὸν Λαμαρτίνον περὶ πολιτικῆς.

Ἡ ΗΜΕΡΑ ΕΝΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Ἐν τῷ «Φιγαρῶ» ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἡμέρα ἑνὸς ὑπουργοῦ» εὐφυστάτη μελέτη, ἧτις ὑπὸ ἑλαφρὴν περιβόλημα κρύπτει ὀρθοτάτας πολιτικὰς παρατηρήσεις, καὶ διὰ τοῦτο ἀνεγνωσθῆ μετὰ πολλῆς προσοχῆς. Ἡ μελέτη αὕτη, μεταφραζομένη ἐπὶ τὸ περιληπτικώτερον, ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ὁ ὑπουργὸς κοιμᾶται συνήθως περὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ ἐξυπνᾷ περὶ τὴν ἐβδόμην ὥραν. Μίαν ὥραν ἐπασχολοῦσιν αἱ φροντίδες τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ τὸ πρῶτον ἄριστον. Δὲν εἶναι πολὺ. Θὰ μοι εἴπητε ἴσως ὅτι σπογγίζομενος ἢ βορῶν τὸ τῆϊον δύναται ν' ἀναθεωρῆσῃ καθ' ἑαυτὸν τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης καὶ τὰς σχέσεις τῶν κομμάτων ἐν Γαλλίᾳ. Κατὰ τὰς πρωινὰς ταύτας ὥρας τὸ πνεῦμά ἐστὶν τοσοῦτον δικυγὲς καὶ γόνιμον! Δυστυχῶς ὁ ὑπουργὸς, μετὰ τὴν ἐσπερίδα ἢ τὸ δείπνον τῆς προτεραικῆς, ἐκοιμήθη ὀλίγον ἢ κακῶς καὶ ἐξύπνησε βαρεῖαν ἔχων τὴν κεφαλὴν. Ἄλλως τε ἔμαθεν ἤδη ὅτι οἱ ἀπαιτηταὶ ἐνεδρεύουσιν εἰς τοὺς προθαλάμους καὶ θὰ τὸν συλλάβωσιν, ἅμα ὡς ἀποπειραθῆ ν' ἀπέλθῃ ἐκ τοῦ κοιτῶνος του εἰς τὸ σπουδαστήριον. Μόνη ἡ πρωϊνὴ ἐκεῖνη ὥρα ἀπομένει λοιπὸν αὐτῷ, ὅπως κανονίσῃ τὰς ἰδιωτικὰς του υποθέσεις, δώσῃ διαταγὰς εἰς τοὺς ὑπηρετάς καὶ θωπύσῃ ἢ παραινέσῃ τὰ τέκνα του, πρὶν ἢ ἀπέλθωσιν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἄμα ὡς σημανὴν ἢ ὀδυρόν, ὁ ὑπουργὸς κατέρχεται καὶ ἐνθρονίζεται εἰς τὸ γραφεῖόν του. Ὁ ἰδιαιτέρως γραμματεὺς, περιμένων, ἐγχειρίζει αὐτῷ τὴν ἰδιωτικὴν ἀλληλογραφίαν. Ὅποιος ὀδυρὸς γραμματέων! Ἀπίστωνον εἶναι τὸ πλῆθος τῶν οἰκείων ὑπουργοῦ διορισθέντος πρὸ μικροῦ. Τὴν ἐπαύριον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν κατέλαβε, κατὰ τὴν παραδεδομένην φράσιν, τὴν ἐξουσίαν, ἐπα-

νευρίσκει διὰ μιᾶς ὄλους τοὺς φίλους καὶ συμμαθητάς, οὓς εἶχεν ἀπολέσει διανύων τὸν μακρὸν δρόμον τῆς ζωῆς. Ὁ ὑπουργὸς ἀναγινώσκει τὰς ἀπαντήσεις, συντραχῆσαις τῇ ὑπαγορεύσει του, καὶ εἰς πολλὰς ἐξ αὐτῶν προστίθησιν ἰδίᾳ χειρὶ μίαν λέξιν, τοὐλάχιστον μίαν λέξιν. Διότι οἱ φίλοι τοῦ ὑπουργοῦ εἶναι εὐερέθιστοι καὶ οἱ συμμαθηταὶ δάκνουσι καλῶς, εἰς δ' αὐτῶν εἶπε πρὸ μικροῦ θυμωμένος: «Ἄγαπητέ μου, σοὶ ἔγραψα, σὺ δὲ μοὶ ἀπῆνησας δι' ἀνθρώπου μισθοῦ. Δὲν φέρονται οὗτω πρὸς ἀρχαίους φίλους.» Ἔως οὐ τεθῆ ἰδίᾳ χειρὶ μίᾳ γραμμῇ ἐδῶ καὶ μίᾳ γραμμῇ ἐκεῖ, ἐσήμανεν ἡ ἐνάτη παρὰ τέταρτον. Ἡ ὕρα ἀνοίγεται καὶ δι' αὐτῆς εἰσορᾷ δίκην θεῆλης ὁ σπουδαιότερος ἐκλογεὺς τοῦ διαμερισματος, ὕπερ ἀντιπροσωπεύει ὁ ὑπουργός. Εἶναι κτηνοτρόφος καὶ ἐκ τῶν δυστρόπων. Ἐνῷ περιέμενε μετὰ τῶν λοιπῶν ἀπαιτητῶν ἐν τῷ προθαλάμῳ καὶ διηγεῖτο αὐταρέσκως ὅτι ὁ ὑπουργός ἦν τὸ δημιούργημα καὶ τὸ ἀριστούργημα του, θαυμάσιος ῥήτωρ καὶ ἀγαθώτατος ἄνθρωπος, τὸ ἀριστούργημα, συλλαβὸν ὑπονοίας διωλίσθησεν ἐκ τοῦ κοιτῶνος εἰς τὸ γραφεῖον δι' ἄλλης διόδου. Ὁ ἐκλογεὺς μαίνεται, ἀνατρέπει δύο κλητῆρας καὶ εἰσελθὼν ζητεῖ πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἐπιτιμηθῶσιν οἱ ὑπηρεταί, μάλιστα δ' εἶπειτα στέργει νὰ διατυπώσῃ τὰ αἰτήματά του. Ζητεῖ εἰσιτήριο εἰς τὸ ἰδιαιτέρον θεωρεῖον τῆς Βουλῆς ὑπερ τῆς σύζυγος του καὶ τὴν ἀπόλυσιν ἑνὸς ἀγοροφύλακος. Ἐκὼν ἄκων ὁ ὑπουργὸς ἀφιεροῖ δέκα λεπτὰ εἰς τὸ εἰσιτήριο καὶ εἰς τὴν δασοφύλακον, εἶτα δ' ἐξάγει τὸ ὠρολόγιόν του ἀνακράζων: «Πῶς! Εἶναι ἤδη ἡ ἐνάτη!» Ἐπέστη ἡ φοβερὰ στιγμὴ, καθ' ἣν εἰσέρχεται ὁ διευθυντὴς τοῦ γραφείου φέρον ἔγγραφα πρὸς ὑπογραφήν, καὶ τὰ ἔγγραφα εἶναι τόσα, ὥστε ἡ ὑπογραφή αὐτῶν μόλις περατοῦται περὶ τὴν δεκάτην. Τότε ὁ ὑπουργὸς ἀπέρχεται εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, ἢ ἐργάζεται μετὰ τῶν τμηματάρχων. Θὰ ὑποθέσῃτε ἴσως ὅτι ἄρχεται ἡ σπουδαία διοικητικὴ καὶ πολιτικὴ ἐργασία. Πόσον ἀπατάσθε! Ἐν πρώτοις παρατηρητέον ὅτι οἱ ὑπουργοὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ συμβούλιον, μὴ ἀπομονωθέντες οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν, ὅπως μελετήσασιν τὰ συζητηθέντα ἐν αὐτῷ ζητήματα. Εἶναι ἐκνευρισμένοι ἐκ τῆς ἀνικαρῆς πρωΐας, ἣν διήλθον. Ἐν τῷ ὀχήματί του ἕκαστος ὑπουργὸς ἀνέγνω δύο-τρὶς ἀντιπολιτευομένας ἐφημερίδας, ἐνθα ὑβρίζεται τεχνικῶς, ὅ,τι δ' ἠθέλησε τὴν φιλαυτίαν του ἐπὶ μάλλον εἶναι ὅτι καὶ φιλικὴ ἐφημερίδα, λαμβάνουσα χορηγίαν ἐκ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν, πλέκει πινδαρικῶς τὸ ἐργάσιον τοῦ συναδέλφου του καὶ παρερχεται αὐτὸν ἐν σιωπῇ. Ἀφικνεῖται λοιπὸν εἰς τὸ συμβούλιον κεκοιμητῶν ἔχων τὴν κεφαλὴν καὶ ἠερθισμένον τὸ νευρικὸν σύστημα. Ἡ συζήτησις μετατρέπεται ταχέως εἰς λογομαχίαν, ἀπὸ τῶν σπουδαίων δὲ πολιτικῶν σχεδίων ἢ προ-

συχὴ στρέφεται εἰς ἐπισηδία, μηδὲ ὅπως ἐνδιαφέροντα τὰ κράτος, τὰ μέγιστα δὲ τὸ ὑπουργεῖον. Μετὰ τῶν τμηματάρχων ἡ κωμῶδία εἶναι διάφορος, ἀλλ' ἐξ ἴσου κενή. Ἐκαστος τμηματάρχης ἐν καὶ μόνον ἔχει μέλημα, πῶς νὰ μείνῃ αὐτὸς κύριος τῶν μεγάλων ἀποφάσεων. Ἐκνεοῖ λοιπὸν κατὰ κεφαλῆς τοῦ ὑπουργοῦ ἐν ὄλον χαρτοφυλάκιον πλῆρες μικρολόγων καὶ ἀδιεξίτητων δυσχερειῶν, ἀποῦ δὲ ἴδῃ τὸν ἐξοχώτατον βεβυσθενον εἰς τὸ τέλμα ἐκεῖνο, ἐπιλαμβάνεται τῶν σθεσρῶν ὑποθέσεων. Ἄλλ' ἤδη ἡ μεσημβρία ἐσήμανε καὶ ἡ κυρία ἀναγγέλλει εἰς τὸν κ. ὑπουργὸν ὅτι τὸ πρόγευμα παρεστέθη. — Ἄλλὰ, κύριε ὑπουργέ, παρατηρεῖ ὁ τμηματάρχης μετὰ προσποιητῆς πεποιθήσεως, ἢ ὑπόθεσις αὕτη ἐπιείχει καὶ ἀπαιτεῖ ἡμίσειαν ὥραν ἐκθυσιῶν μελέτης. Πρέπει νὰ διεκπεραιωθῆ σήμερον. — Διεκπεραιώσατε αὐτὴν ὑμεῖς, ἀπάντη δ' ὁ ὑπουργός τρεπόμενος εἰς φυγὴν καὶ ποθῶν νὰ ἴδῃ ὀλίγον τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του. Τὸ οἰκογενειακὸν πρόγευμα ἠδύνατο ἴσως νὰ φαιδρῶνῃ αὐτὸν καὶ νὰ τῷ ἀποδώσῃ δυνάμεις πρὸς ἀγαθὴν διοίκησιν τῆς χώρας. Ἀλλὰ φεύ! καὶ ἡ σύζυγος τοῦ ὑπουργοῦ μετετρέπη εἰς ῥουσφετογράφον. Εἶναι, λέγει, ἐντροπὴ νὰ μὴ διορισθῇ ἔτι οικονομικὸς ἐφορος ὁ ἐξάδελφος τῆς φίλης τῆς Ματθίλλης. Καὶ εἶπειτα ἀνησυχεῖ. Ἐπειδὴ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως δὲν προσεκαλείτο ἐν τῇ γενεθλίῳ πόλει οὐδ' εἰς τοὺς χοροὺς τοῦ νομαρχείου, ἔχει ἀκούσαν ἐχερροσύνην, ὅπως μὴ ἐνοηθῇ διατῆ ὑπουργὸς διορισθῆ μάλλον ὁ σύζυγος ἢ ἄλλος τις. Κατέγραψεν λοιπὸν διηνεκῶς ὑπὸ τὸ φόβον μὴ παύσῃ ὢν τοιοῦτος, καὶ διαρκούντος τοῦ προγεύματος καταφέρειται κατὰ τῆς ἀνυπομονησίας τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες θυσιάζουσι καὶ τὰ πλέον ἐπιζητήτα ἀξιώματα, κατὰ δὲ τὰ ἐπιδορπία ἐναγκαλίζεται στενάχουσα τὸν σύζυγον τῆς καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ ὑποσχεθῇ ὅτι δὲν θὰ παραιτηθῆ οὐδέποτε! Ἄλλ' ἡ παράκλησις ἦν περιττή. Ἡ παραιτήσις εἶναι ὁ ἐφιθάλης τῶν νυκτῶν τοῦ ὑπουργοῦ.

Μετὰ τὸ πρόγευμα, ἀπὸ τῆς μιᾶς ἕως τῶν τριῶν, παρατείνονται αἱ ἀτελεύτητοι ἀκροάσεις τῶν ἐκ τοῦ ὑπουργείου ἐξαρτωμένων ὑπαλλήλων, τῶν βουλευτῶν, τῶν γερουσιαστῶν, τῶν ὑπὸ τῶν συναδέλφων συνιστωμένων, χίλια ἰδιωτικὰ συμφέροντα οὐδὲν ἔχοντα κοινὸν μετὰ τοῦ δημοσίου συμφέροντος! Πᾶς ὁ ἀξιόμομος ἰδιαιτέρας συνδιαλέξεως μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ φρονεῖ ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχει μόνη ἡ ἰδικὴ του ὑπόθεσις καὶ δὲν περιστέλλει τὰς διηγήσεις, ἀλλ' ἀσωτεύει τὸν χρόνον τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τοῦ κράτους. Ἐκ τῶν τριάκοντα, οἵτινες περιέμενον εἰς τὸν ἀντιθάλαμον, δέκα μόνοι εἰσέρχονται. Οἱ λοιποὶ προστίθενται εἰς τοὺς ἀπαιτητάς τῆς αὔριου καὶ τῆς μεθ' αὔριου. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ ἀφικνεῖται κλητῆρ ἐκ τῆς βουλῆς. Ἡ συνεδρίασις ἤρξατο καὶ τὸ κέντρον εἶναι θεσπλάσας. Ὁ ὑπουργός

σπεύδει λοιπόν εις τὴν βουλὴν. Ἐὰ ἦτον ἴσως καιρὸς νὰ σκεφθῆ ὀλίγον περὶ τῆς μεγάλης αυτοκρατορίας, ἥτις τείνει ἡμῖν τὴν χεῖρα, ἢ περὶ τοῦ ὀξύθυμου Γεν. Προξένου, ὅστις ἐκτίθησιν ἡμῶς ἀκαιρῶς εἰς πόλεμον. Ἀλλὰ τὸν ὑπουργὸν ἐπασχολοῦσιν ἄμεσοι φροντίδες. Πρέπει νὰ ἐξετάσῃ τίς ὁ λόγος, οὗ ἔνεκεν ὁ Α' ἐκ τῆς ἄκρας ἀριστοῦχας συνέδεσε σχέσεις μετὰ τοῦ ὀρλεανιστοῦ Ω. Πρέπει νὰ ὑποστῆ ἐπερωτήσεις καὶ ἐπιτιμησεις. Ἡ ὥρα παρέρχεται ἐπὶ ματαίῳ, αἱ λυχνῖαι ἀνάπτονται, αἱ κεφαλαὶ φλεγμνίσουσιν καὶ ὁ θόρυβος καθίσταται σατανικός. Οἱ ὑπουργοὶ ἐγείρονται ὡς εἰς ἀνθρώπος καὶ προτείνουσι ἀτρομήτως τὰ ἐννεκὰ στήθη των κατὰ τῶν ἐφορμῶντων ἔχθρων. Τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐπωφελεῖται ὁ ἡμέτερος ὑπουργός, ὅπως διαφύγῃ τῆς βουλῆς, μὴ περιμένων τὴν ψηφοφορίαν. Χθὲς παρέστη εἰς ἐπίσημον γεῦμα. Σήμερον προσφέρει μέγα γεῦμα ὁ ἴδιος. Εἶναι ἤδη ἐβδόμη ὥρα. Ἐνδύεται ἐν σπουδῇ καὶ περὶ ὥραν ἐβδόμην καὶ ἡμίσειαν ὑποδέχεται τοὺς 45 προσκεκλημένους, ἐξ ὧν μόνον 10 γνωρίζει ἐξ ὀνόματος. Ἄχρῃ τῆς ἐνάτης ὥρας καὶ ἡμισείας αἱ γαστέρες πληροῦνται βρωμάτων δυσπέπτων καὶ ἀνθρωποκτόνου καμπανίτου. Εἶτα ἀρχεται ἡ ἐσπερινὴ ὑποδοχὴ. Ἐν ταῖς ὑποδοχαῖς ἐξεδηλοῦτο ἡ δύναμις τοῦ Θιέρσου. Ἐν τῇ αἰθούσῃ του ἤκουεν ἕνα ἕκαστον, ἐκατῆχει πάντας καὶ παρεσκεύαζε τὰ μεγάλα αὐτοῦ τρόπαια. Ἄλλ' αἱ συνήθεις ὑποδοχαὶ τῶν ὑπουργῶν εἶναι ἀπλῆ διατύπωση. Ἐπὶ μίαν ὄλην ὥραν ὁ ὑπουργός καὶ ἡ σύζυγός του κάθηνται παρὰ τὴν εἴσοδον τῶν αἰθουσῶν διαμειδόντες χειραψίας καὶ ὑποκλίσεις, ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου των. Ἐπὶ μίαν ὄλην ὥραν ὁ ὑπουργός προσποιεῖται ὅτι συνδιαλέγεται μετὰ τῶν μελῶν τοῦ διπλωματικοῦ σώματος. Περί τίνος; περί οὐδενός. Δόξα τοῦ ἀφανοῦς Γάλλου ἀποῦ, ὅστις ἐγένετο πολιτικός ἐν παρόδῳ καὶ ὑπουργός κατὰ τύχην, εἶναι ὅτι, ὑπὸ τὰ ὄμματα ἑκατὸν μαρτύρων, διαμείβει φράσεις ἀσημάντους μετὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς μεγαλειότητος ἀνάσσης τῶν τριῶν Ἡν. Βασιλείων. Ἡ στιγμή ἐκείνη τὸν ἀποζημιῶ ἐπὶ τῇ ταπεινώσει, ἣν ὑπέστη τὸ πρωτὸ ἔνεκεν τοῦ χρονοδροσίδου ἐκλογέως. Περί ὧραν ἐνδεκάτην ὁ διευθυντής τοῦ γραφείου ζητεῖ τελευταίαν ἀκρόασιν ἡμισείας ὥρας, ὅπως ἀνακοινώσῃ τὰ πρὸς αὐτὸν διατυπωθέντα αἰτήματα. Ἐσήμανε μεσονύκτιον. Ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ ὑπουργοῦ διαχέει φῶς ἀμυδρὸν νυκτερινὴ λυχνία. Ὁ δυστυχὴς πάσχει ἀληθῆ πληθῶρα ἀίματος εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Ἀπὸ 18 ὧρῶν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἠδυνήθη νὰ σκεφθῆ κατὰ μόνος, ἀπὸ ὀκτῶ ἡμερῶν δὲν ἐξῆλθεν εἰς περίπατον ἐποχούμενος καὶ ἀπὸ ἐνὸς μηνὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ περιπατήσῃ πεζός. Ὁ ἐγκέφαλός του ἐξάπτεται ἀπαύστως, τὸ δὲ σῶμα μένει ἀκίνητον. Μετὰ ἡμέραν ἄνευ ἡσυχίας τὸν περιμένει ὕπνος ἄνευ ἀναπαύσεως, ἢ ἀπνία

ἄνευ πνευματικῆς διαυγείας. Καὶ ὅμως τί ἔπραξεν ἐν διαστήματι μιᾶς ὄλης ἡμέρας τοσοῦτον πολυσχόλου καὶ συγχρόνως τοσοῦτον κενῆς; Τίποτε χρήσιμον. Καὶ ὅμως αὖριον ὁ ὑπουργός οὗτος, ὁ μὴδὲν δυνάμενος νὰ ὀριάζῃ σχέδιον καὶ μηδαμόθεν ἀρνούμενος ἐμβριθεῖς πληροφορίας, ἦ ἀποφανθῆ ἐν ὑπουργικῷ συμβουλίῳ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰσέλθωσι τὰ γαλλικὰ στρατεύματα εἰς Τύνιδα, ἢ νὰ ἐπιδοθῆ τελεσίγραφον εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσίας. Τὰς συνεπείας τὰς γνωρίζετε. Καὶ ὅμως, ἀφοῦ αἱ συνέπειαι καταστῶσιν ὀφθαλμοφανεῖς, πάντες ἀνακρυφάζουσιν· «Ἄλλ' ἦσαν λοιπὸν ἡλίθιοι οἱ ὑπουργοί!» Δὲν ἦσαν ἡλίθιοι, ὅχι, ἀλλὰ δὲν εἶχον καιρὸν νὰ σκεφθῶσι. Τὸ δὲ συμπέρασμα τῆς μελέτης ταύτης ποῖον; Ὅτι ἀπαιτοῦνται ὑπουργοὶ ἄνευ ἐνασχολήσεως, ὑπουργοὶ ἄνευ χαρτοφυλακίου, τοιοῦτος δὲ πρέπει νὰ ἦναι, τούλάχιστον, εἰς, ὁ διευθύνων τοὺς λοιπούς».

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ κυρία Ν* ἐδέχετο καθ' ἑκάστην εἰς ὠρισμένην ὥραν τὸν ἱκτρὸν τῆς Α*, ἄνθρωπον πνευματώδη καὶ ἀξιγάπητον, μεθ' οὗ ἠρέσκετο νὰ συνδιαλέγεται περὶ διαφορῶν πραγμάτων.

Τελευταῖον ὁ ἱατρός προσελθὼν κατὰ τὸ σύνηθες δὲν γίνεται δεκτός. Πρακαλαῖ τὸν ὑπηρετήν νὰ τὸν ἀναγγείλῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν κυρίαν.

— Κυρία, λέγει ὁ ὑπηρετής, ὁ ἱατρός ἐρωτᾷ διατί δὲν εἰμφορεῖτε νὰ τὸν δεχθῆτε σήμερα;

— Εἰπέ του, ἀπαντᾷ ἡ κυρία, ὅτι εἶμαι ἀδιάθετη.

Ἐντὸς σιδηροδρομικῆς ἀμάξης.

Εἰς σεβάσιμος ἱερεὺς κάθηται πλησίον τριῶν κακοήθων, οἱ ὅποιοι φαίνονται ἐνασμενίζοντες νὰ διηγούνται τὰς πλέον ῥυπαρὰς πράξεις των. Ὁ ἱερεὺς, ὅστις καθ' ὄλον τὸ διάστημα ἔδειξε θαυμαστὴν ὑπομονήν, καταβαίνων εἰς τὸν σταθμὸν καὶ ερεθόμενος πρὸς τοὺς συνοδοιπόρους του· — Καλὴν ἀντάμωσιν, παιδιὰ μου, λέγει ταπεινῶς.

— Τί καλὴν ἀντάμωσιν; λέγει ὁ εἰς, μήπως ὄχ' ἔχναϊδωθοῦμε;

— Βέβαια! βέβαια!

— Μπα, πῶς γίνεται;

— Ξεύρτε; ἐγὼ εἶμαι ἱερεὺς τῶν φυλακῶν...

Μεταξὺ δύο γνωρίμων·

— Ἀλήθεια, τῶμαθες; Ὁ φίλος μας, ὁ γιὰ πρὸς Ν* σοῦ ἄφησε χρόνους χθὲς τὸ βράδυ.

— Ἄ, τὸν καυμένον!.. Ὁχ' ἠθέλησε, φκίνετα, νὰ νοσηλευθῆ μόνος του.

Ἐν σχολεῖῳ κορασιῶν.

Ἡ διδασκάλισσα πρὸς μαθητρίαν.

— Λέγε σὺ, Εἰρήνη, τί ἔκαμαν οἱ Ἑβραῖοι ὅταν ἐβγήκαν ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν;

— Ἐστάθησαν νὰ στεγνώσουν, Κυρία.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Ὁ ἀτομικὸς πλοῦτος, ἢ πρὸς κτῆσιν αὐτοῦ ἐγνώστικῃ ἐνέργεια, καὶ ὁ ἐπόμενος αὐτῷ πάντοτε σπάταλος καὶ χλιδῶν βίος, εἰσὶ κάκιστα κοινωνικὰ φαινόμενα· παραλόγουσιν συνήθως τὰ νεῦρα τοῦ ἔθνους, ἐξασθενοῦσιν πάντοτε τὴν ῥώμην αὐτοῦ, ἀπομαραίνουσι πολλάκις τὸν ἐθνισμόν, καὶ σθενοῦσιν βαθμηδὸν ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο αἶσθημα, δι' οὗ ἐμεγαλοῦργησαν πάντοτε τὰ ἔθνη. . . Μὴ κοιμώμεθα λοιπὸν ἐν σιδήραις, μήτε πλέωμεν εἰς χρυσόν, μήτε ἀγαλλώμεθα ἐπὶ τῷ κατακλύζοντι ἡμᾶς μεταλλικῷ χειμάρρῳ. Ἐνόσω ἡ ὕλική ἡμῶν κατ' ἀτομον εὐδαιμονία δὲν εἶνε συνέπεια τῆς γενικῆς τοῦ ἔθνους εὐμερίας, εἶνε εὐδαιμονία σαθρά, ἐπὶ ἄμμου ὀκοδομημένη, ἣν θέλει σαρώσει ἡ πρώτη ἰσχυρὰ πῶς ἀνέμου πνοή. Ἀναμνησθῶμεν μᾶλλον τῶν πατέρων καὶ πάππων ἡμῶν, οἵτινες προήγαγον ἡμᾶς ἀπὸ δούλων εἰς ἐλευθέρους οὐχὶ χρηματιζόμενοι οὔτε πλουτοῦντες οἱ μὲν ἀπὸ τῶν δὲ, ἀλλ' ἐπὶ πολλὰς ἐνικυτῶν περιόδους πρὸς τὸ κοινὴ ἀγαθὸν κοπιῶντες, καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρίου μεγαλείου προσενεγκόντες τέλος θυσίαν καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν καὶ τὴν ζωὴν. Στομώσωμεν τὰς καρδίας ἡμῶν διὰ τῶν μεγάλων αὐτῶν παραδειγμάτων, καὶ τὸ πανταχῶθεν καταρρέον ἐθνικὸν ἡμῶν οἰκοδόμημα καθορθώσας, ἐργασθῶμεν εἰς ἀναστήλωσιν αὐτοῦ. (Α. Βλάχος).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

αα Ἡ χρῆσις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὡς θεραπευτικοῦ τρόπου εἶνε πολλῶ ἀρχαιότερα, ἢ ὅσα κοινῶς γνωσκίται, χωροῦσα εἰς τοὺς ἀπωτάτους χρόνους τῆς ἀρχαιότητος. Οἱ Ἕλληνες, οἱ Τυρρηνοὶ ἢ Ἐτροῦσκοι, καὶ μετ' αὐτοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ἐσποῦδαζον μετὰ ζέσεως, παραγομένης ἐκ δεισιδαιμόνος μᾶλλον πίστεως ἢ ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν ἐπιστήμην, τὰ φαινόμενα τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἠλεκτρισμοῦ· ἐγίνωσκον δ' οὐ μόνον τὰ μηχανικὰ καὶ φυτικά, ἀλλὰ καὶ τὰ φυσιολογικὰ ἀποτελέσματα. Παρεστήρουν ἐπίσης μετ' ἐκπλήξεως τὴν συσφώρυσιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἥτις περιοδικῶς συμβαίνει ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, πρὸς δὲ τὸ φῶς καὶ τοὺς ἠλεκτρικοὺς σπινθῆρας, τοὺς αὐτομάτως ἐνίοτε παραγομένους ἐκ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζῶων. Ὡσαύτως ἐγίνωσκον τὴν ἐλεκτρικὴν δύναμιν τοῦ ἠλέκτρον ἐπὶ τῶν ἐλαφρῶν σωμάτων, ἢ τῆς μεταξὺ τῶν δακτύλων θερμαινόμενης τουρμαλίνης· ἀλλὰ διὰ τῶν ποικίλων θεωριῶν αὐτῶν περὶ τῶν φαινομένων τούτων οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι οὐδέποτε ἀνεκάλυψαν τὸν δέσμον, τὸν συνέχοντα αὐτά. Τὰ ἠλεκτρικὰ βεύ-

ματα καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τῆς ζωικῆς οἰκονομίας ἦσαν ἄγνωστα εἰς τοὺς ἀρχαίους, διὰ τὸν ἐξῆς λόγον· ἠγνόουν τοὺς τρόπους καὶ τὰ ὄργανα, δι' ὧν παράγουμεν σήμερον κατὰ θέλησιν τὸν στατικὸν καὶ τὸν δυναμικὸν ἠλεκτρισμὸν καὶ τὰ ἠλεκτρομαγνητικὰ φαινόμενα. Ἄλλ' ἡ φύσις παρεῖχεν αὐτοῖς τελείαν ἠλεκτρικὴν μηχανὴν, τὴν torpedo, ἢ ἠλεκτρικὴν βατίδα (Raja Torpedo) ἧς τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα «νάρκη» καὶ τὸ λατινικὸν torpedo ἐξηγοῦσιν τὴν νάρκωσιν, ἣν ὁ ἰχθὺς οὗτος παράγει, παραλύων τοὺς ἐχθρούς του. Οἱ δ' Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἱατροὶ ἐποιούντο χρῆσιν τῆς ζώσης ταύτης ἠλεκτρικῆς συστοιχίας. Δὲν γνωρίζομεν κατὰ τίνα ἐποχὴν ἔζησαν οἱ ἱατροὶ, εἰς ὧν τὰ συγγράμματα μνημονεύεται κατὰ πρῶτον ὁ τρόπος αὗτος τῆς θεραπείας, καὶ τοῖ οὗ Γαληνὸς ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν. Ὁ διάσημος οὗτος Ἕλληνας ἱατρός τοῦ δευτέρου μ.Χ. αἰῶνος, ἐξηγουόμενος εὐκρινῶς ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ περὶ ἀπλῶν φαρμάκων, ἐπάγεται τὰ ἐπόμενα· «Συγγραφεῖς τινες ἐθεβαίωσαν, ὅτι ἡ νάρκη τιθεμένη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς θεραπεύει τὴν κεφαλαλγίαν. Θεῖς τὴν νάρκην ζῶσαν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς κεφαλῆς πάσχοντος ἐκ κεφαλαλγίας, διότι ἐφρόνουσιν, ὅτι ὁ ἰχθὺς οὗτος ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τὴν πρᾶντικὴν ἐκείνην δύναμιν τῶν φαρμάκων, τῶν ναρκούντων τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν, εὕρον ὅτι τὸ πρᾶγμα, ὡς ἐθεβαίουτο, ἦν καθ' ὀλοκληριαν ἀληθές». Τὰ πειράματα ταῦτα ἐπιβεβαιοῦνται καὶ ὑπὸ Ἑλλήνων ἱατρῶν τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, τοῦ Ἀετίου καὶ τοῦ Παύλου τοῦ ἐξ Αἰγίνης· ἀλλ' ἠδὲ, ἐπὶ αὐτοκράτορος Κλαυδίου, ὁ Ῥωμαῖος ἱατρός Σκριβόνιος Λάργος ἔγραψε, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοὺς ἐπομένους στίχους: «Κατὰ πάσης τῶν ποδῶν ἀρθρίτιδος ἀναγκαῖον, ὅταν οἱ πόνοι ἀρχωνται, νὰ τίθηται ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἀσθενοῦς, ἐπὶ αὐτῆς οὐχὶ ἀύχμηρας, ἀλλὰ βεβρεγμένης διὰ θαλάσσης, μέλαινα ζῶσα νάρκη, καὶ κρατεῖται μέχρις οὗ ὀλοκληρὸς ὁ πούς ναρκωθῆ, ἢ δὲ νάρκωσις ἐκαθῆ διὰ τῆς κνήμης καὶ μέχρι τοῦ γόνατος. Τοῦτο ἀνακουφίζει τοὺς πόρους ἐν τῷ παρόντι καὶ θεραπεύει τὸ νόσημα ἐν τῷ μέλλοντι». Οὕτω ὁ Scribonius Largus, ἔνθ αἰὼνα πρὸ τοῦ Γαληνοῦ, ἐγνώριζεν, ὅτι τῆς νάρκης ἔδει νὰ γίνηται χρῆσις ζώσης, καὶ ὅτι τὸ ὑδὼρ ἦν ἀναγκαῖον· ἀλλ' ἠγνῶει, ὅτι τὰ σώματα ταῦτα ἦσαν καλοὶ ἀγωγοὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ἐνὶ λόγῳ, οἱ ἀρχαῖοι μεταχειρίζοντο τὸν ἠλεκτρισμὸν ὡς θεραπευτικόν, χωρὶς νὰ γινώσκουσιν αὐτόν. Αἱ λεπτομέρειαι αὐταί, σχεδὸν ἄγνωστοι, ἐδημοσιεύθησαν τῷ 1876 ὑπὸ τοῦ κ. Morand ἐν τῷ Journal of Electricity, διακοπέντι ταχέως, διότι ἐξεδόθη ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ, ὅτι ἔκθεσις ὁμοίᾳ τῇ τῶν Παρισίων θὰ συνεκροτεῖτο τῷ 1877, ἀλλ' ἡ ἰδέα ἐγκατελείφθη, ἀναγγελλήσεως τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ 1878.

ἡ Πρό τινων ἡμερῶν ἐδημοσιεύθησαν ἐν Βι-
 ἔννῃ ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκιπος τῆς Αὐ-
 στρίας Ῥοδόλφου αἱ ἀναμνήσεις τοῦ τελευταίου
 εἰς Αἴγυπτον ταξιδίου του, πληροῦσαι δύο δε-
 κῶδες τόμους. Ἐν τῷ πρώτῳ κεραλαίῳ, περι-
 γράφων τὴν διὰ Κερκύρας διάβασιν, λέγει· «Ὁ-
 σάκις θεῶμαι τὴν Κέρκυραν, καταλαυθάνομαι
 ὑπὸ ἀμρικῆς διαθέσεως, ἥτις διαρκεῖ ἐφ' ὅσον
 ἡ ναὺς παραπλέει τὰς Ἰονίους νήσους. Ὅτε ἐ-
 σπούδαξα τὴν Ὀδύσσειαν, ἐφαντάζομαι τὰς νή-
 σους ταύτας οἶκι εἶνε πράγματι, προκυπτούσας
 ἐκ γλαυκῆς θαλάσσης ὑπὸ κυανοῦ οὐρανοῦ καὶ
 χρυσομένας ὑπὸ εὐθύμων ἡλιακῶν ἀκτίνων. Αἱ
 λεπτομέρειαι ἰδίως, τὰ ἐπὶ τῶν βράχων ὑψύμενα
 πλατύφυλλα καὶ κισσοσκεπῆ δένδρα, οἱ βροίθον-
 τες ἀνθέων κήποι, αἱ διαυγεῖς πηγαί, ὑπομνη-
 σκουσι σκηνογραφίας ἐν θεάτρῳ. Νομίζει τις ὅτι
 θὰ ἴδῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν προκύπτουσαν ἐκ
 τοῦ ἄλλους εὐζωνῶν Ἀρτέμιδα, σείουσαν τὸ χρυ-
 σοῦν ὄδον. Ἡ θαλαμηγός «Μιραμάρ» ἠγκυροβό-
 λησεν ἐνώπιον τῆς πόλεως, ἐνθα ἐμέλλομεν νὰ
 διέλθωμεν ὀλίγας ὥρας, ὅπως παραλάβωμεν γαι-
 ἀνθρακας. Ἡ συνήθως τοσοῦτον γαλήνιος Κέρ-
 κυρα εἶχεν ἀποψιν πολεμικὴν. Ἐν Βίδῳ εἶχεν ἀ-
 νιδροθῆ στρατόπεδον ἐκ ξυλίνων παρατηγμάτων,
 καὶ τὸ νησίδιον ἦν κεκαλυμμένον ὑπὸ κυανοστο-
 λίστων στρατιωτῶν, ὧν ἀποσπάσματα τινα ἔ-
 θαλλον πρὸς σκοπόν. Πολλοὶ λέμβοι μετέφερον
 πολεμιστὰς ἐπὶ ἀτμοπλοῦ. Ὡς ἐμάθομεν, ἐν τῶν
 ἐπὶ τῆς νήσου σχηματισθέντων ταγμάτων ἀπῆρ-
 χετο τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς Ἑλλάδα. Οἱ Ἕλληνες
 κατεῖχοντο κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ πολεμι-
 κῶν ὀνείρων καὶ οἱ ἀγαθοὶ Κερκυραῖοι ἦσαν ἐκ τῶν
 μᾶλλον ἐξημεμένων καὶ ἐφαντάζοντο ὅτι ἀνέτει-
 λαν αὐτῆς αἱ ἡμέραι τοῦ Λεωνίδα. Ἀμα ὡς ἠγκυρο-
 βολήσαμεν, προσῆλθον ὁ ἱατρὸς, ὁ ἀντιπρόσωπος
 τοῦ ἀσθενούντος προξένου καὶ εἷς διερμηνεὺς, ὃν
 ἐγνώριζον ἐξ ἄλλης ἐποχῆς, ἀνὴρ ἰσχυρὸς, μικρό-
 σωμος, δυσειδέστατος, ἀποτυχῶν ἀπόγονος τῶν
 θεοειδῶν Ἑλλήνων. Ἡ εἰδησις ὅτι τὴν νῆσον ἐ-
 λυμαινετο ἡ εὐφρογία κατεπίκρανε τοὺς πλείους
 τῶν συνοδοιπόρων μου, πρῶτην φορὰν ἐπισκεπτο-
 μένους τὴν Κέρκυραν. Ἀπήλθομεν οὐχ ἥττον διὰ
 θαλάσσης εἰς τὸ Ποντικονήσιον. Ἡ μικρὰ αὕτη
 νῆσος εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπολιθωθεῖσα
 ναὺς τοῦ Ὀδυσσεῶς. Ἐνεθυμήθη τὸς περιγρά-
 φοντας τὴν σκηνὴν ταύτην στίχους τοῦ Ὀμήρου
 καὶ ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις περὶ τῆς ἐποχῆς τῶν
 βασιανιστικῶτάτων γυμνασιακῶν μου σπουδῶν
 καὶ περὶ τοῦ μαγικοῦ κόσμου τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ'
 ὁ καλύπτων τὸ Ποντικονήσιον βύπος εἶνε ἥμισυ
 ποιητικὸς. Τὸν ξένον χαιρετίζουσι δύο μοναχοὶ
 φέροντες ἐσθιμένα κυανὰ φορέματα, γυμνόποδες,
 γενειῶντες, ἀκτένιστοι. Ἡ μονὴ ἔχει τὸν γησιῶς
 ὀρθόδοξον τύπον. Περίχρυσον εἰκονοστάσιον χω-
 ρίζει αὐτὴν εἰς δύο μέρη. Ἐπὶ τῶν τοίχων κρέ-
 μανται μελαναὶ εἰκόνες ἁγίων καὶ στιλπνὰ ἀφιε-

ρόματα μετ' ἐπιγραφῶν ἑλληνιστί. Ἐπὶ τοῦ πρό-
 τοῦ ναοῦ ἐξώστου ὑπὸ ἀνθέων κεκαλυμμένα δέν-
 δρα ἀναπαύουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ βαρυνθέν-
 τος τὸν αἰώνιον χειμῶνα υἱοῦ τοῦ βορῆ. Ἡ θεὰ
 πρὸς τὴν Κέρκυραν καὶ τὴν θάλασσαν εἶνε μαγευ-
 τικὴ, ἡ δὲ νῆσος ἀληθῆς ἐνδιαίτημα ποιητικοῦ
 ἐρημίτου. Ἀλλ' οἱ πτωχοὶ μοναχοὶ δὲν φαίνονται
 ἄνθρωποι ἀφιερωθέντες εἰς ὑψηλὰς σκέψεις περὶ αἰ-
 ωνιότητος. Αἱ ὄψεις τῶν φέρουσι τὸν τύπον ὀ-
 λισχεροῦς ἀπηλιθιώσεως ὡς ἐκ τῆς ἄκρας μονο-
 τονίας τῆς ζωῆς. Ὁ νεώτερος ἐξ αὐτῶν εἶνε φί-
 λος τῶν γαλῶν καὶ παρακολουθεῖται βῆμα πρὸς
 βῆμα ὑπὸ σμήνους πειναλέων γάτων». Περὶ τῆς
 Ζακύνθου γράφει ὁ αὐτοκρατορικός πρίγκιψ· «Ἡ
 Ζακύνθος ὁμοιάζει πρὸς παρηκμακυῖαν πολίχνην
 τῆς Ἰταλίας ἢ Ἰσπανίας. Ἡ κίνησις εἶνε ζωηρὰ
 ἐν ταῖς ὁδοῖς. Ἐνώπιον τῶν πολυαριθμῶν καφε-
 νεῶν κἀθηται οἱ ἄνδρες φοροῦντες ἄκομψα εὐρω-
 παϊκὰ φορέματα, πλατεῖς πῖλους καὶ ἐπὶ τῶν ὤ-
 μων σάλια. Ἐπὶ ἄλλης ἑδρας ἐγγὺς ὁ καφὲς καὶ
 εἰς τὰς χεῖρας τὸ σιγάρον. Οἱ ἄνθρωποι φλυα-
 ροῦσι, κραυγάζουσι, χειρονομοῦσι. Μεταξὺ τῶν
 νεωτέρων γυναικῶν ὑπάρχουσι ὄψεις θελκτικαί.
 Ἀλλ' αἱ γράϊαι εἶνε τέρατα, οἷα παράγουσι μό-
 ναι αἱ χώραι τῆς μεσημβρίας».

Ἐπὶ τὴν Σάραν Βερονάρ, ἡ Ἀδελίνα Πάτ-
 τη, ἡ διάσημος ἀοιδὸς, ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμερι-
 κὴν, ὅπως καὶ αὕτη δώσῃ σειρὰν θεατρικῶν πα-
 ραστάσεων, περιδεύουσα τὰς διαφόρους Πολιτείας
 τῆς ἡπείρου. Τὸ ταξίδιον τῆς Πάττη θὰ ἔχη
 τοῦτο τὸ περίεργον, κατὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς ἐφη-
 μερίδας, ὅτι θὰ ἐκτελεσθῇ διὰ εἰδικῆς ἀμαξο-
 στοιχίας ἐπὶ τούτῳ παρασκευασθείσης, ἥτις θέ-
 λει περιάγει τὴν ἀοιδὴν δι' ὅλης τῆς Ἀμερικῆς.
 Ἡ ἀμαξοστοιχία ἐσχηματίσθη εἰς τέλειον διαί-
 τημα πλουσίως ἐσκευασμένον. Αἰθουσα ὑποδο-
 χῆς, ἀναγνωστήριον, ἐστιατόριον, κοιτῶν κτλ.
 οὐδὲν ἐλλεῖπει ἀπ' αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἀμαξοστοιχίᾳ
 δὲ θέλει κατοικεῖ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς
 θεατρικῆς περιόδου, κλειομένη ἐν αὐτῇ καθ' ἑκά-
 στην ἐσπέραν ἀμέσως μετὰ τὴν παράστασιν.

Ἐπιπλέον ἔργον σκέπτονται νὰ ἐπιχειρή-
 σωσιν οἱ Ἰσπανοὶ, τὴν διάτρησιν δηλονότι τῶν
 Πυρηναιῶν, ὅπως ἄρῳσι τὰ ὑπὸ τῆς φύσεως πα-
 ρεμβληθέντα κωλύματα εἰς τὴν ἄμεσον Γαλλίας
 καὶ Ἰσπανίας ἐπικοινωνίαν, ὡς συνέβη ἐν Μονσενί
 καὶ Γοθάρδ. Τῇ 14 Ἰσταμένου ὁ βασιλεὺς Ἀλφόν-
 σος ὑπέγραψε τὸ οἰκεῖον νομοσχέδιον, ὅπερ προ-
 σεχωρῶς ὑποβάλλεται εἰς τὰς βουλὰς. Ἐκ τῶν δα-
 πανημάτων τὰ ἡμίσεια θὰ καταβάλλῃ ἡ Ἰσπανία,
 τὰ δὲ ἕτερα ἡ Γαλλία.

Εἰς ἀναγνωστῆς.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Τῆς ὥρας ἀπόλαυ. Παρακμάζει ταχὺ πάντα.
 Ἐν θέρος ἐξ ἔριφου τραχὺν ἔθηκε τραγόν.
 Τὸ βόδιον ἀμάζει βαιὸν χρόνον· ἦν δὲ παρέληθ,
 Ζητῶν εὐρήσεις οὐ βόδιον, ἀλλὰ βέτον.